

Nr. 7 (50), 11 septembrie – 24 septembrie 2008

I. STIRI PE SCURT

Integrare Europeană

- Zinaida Greceanîi: Președinția Cehă a UE Va Contribui la Avansarea Dialogului dintre Moldova și Comunitatea europeană. Info-Prim Neo. 15.09.2008.
- Procesul de Elaborare a Strategiei Securității Naționale a Fost Examinat Într-o Ședință la Guvern. NewsIn. 15.09.2008.
- Moldova a Început Negocierile în Vederea Aderării la Tratatul Comunității Energetice din Europa de Sud-Est. Reporter.MD. 16.09.2008.
- DFID și SIDA Vor Susține Guvernul RM în Promovarea Politicii de Dezvoltare Regională. Infotag. 16.09.2008.
- Sediul Centrului Comun de Vize a fost Extins. Info-Prim Neo. 16.09.2008.
- Întâlnirea Prim-ministrului Zinaida Greceanîi cu Președintele Parlamentului Ungariei Katalin Szili. Guvernul RM. 17.09.2008.
- Reuniunea Troicii COPS UE-RM. MAEIE. 17.09.2008.
- Consultări Politice Moldo-Franceze. MAEIE. 17.09.2008.
- Moldova Ar Putea Primi de la UE 3 mil. Euro pentru Asigurarea Protecției Moldovenilor Peste Hotare. Interlic. 23.09.2008.
- Republica Moldova Va Fi Gazda unui Summit Economic Regional Organizat de ICE. Interlic. 23.09.2008.

Romania-Republica Moldova

- Traian Băsescu a Cerut Președintelui Irlandez să Susțină Includerea Moldovei în Pachetul Balcanilor de Vest. Interlic. 23.09.2008.

SUA – Republica Moldova

- Guvernul SUA va Acorda Guvernului RM Asistență pentru Dezvoltarea Capacităților Organelor de Drept. Info-Prim Neo. 23.09.2008.
- Departamentul de Stat al SUA Consideră că Activitatea unor Grupuri Religioase în Moldova este Inhibată. Unimedia. 23.09.2008.

Conflictul Transnistrean

- Conflictul Transnistrean Întrevederea Ministrului Reintegrării, dlui Vasili Șova, cu Viceministrul Afacerilor Externe al Ucrainei, dl Aleksandr Gorin. Comunicat de Presă. 12.09.2008.
- Philip Remler: Mediatorii și Observatorii Sînt Gata să Contribuie la Identificarea Soluțiilor pentru Conflictul Transnistrean. Infotag. 15.09.2008.
- Ambasadorul Rus Valeri Kuzmin Vorbeste Despre „Planul Voronin” în Reglementarea Difirendului Transnistrean. DECA-press. 16.09.2008.

- Parlamentul Republicii Moldova Va Beneficia de Primul Proiect Twinning al Comisiei Europene. Infotag. 17.09.2008.
- Marianne Mikko e Impotriva Includerii Romaniei în Negocierile Transnistrene. NewsIn. 17.09.2008.
- Tiraspolul se Arata Dispus sa Reia Discutiile cu Chisinaul pe Picioar de Egalitate. Deca-press. 17.09.2008.
- Evghenii Șevciuk: "Scoaterea Forțelor Pacificatoare Ruse din Transnistria - Poate Distruge Pacea și așa Șubredă din Regiune". Interlic. 17.09.2008.
- Recunoașterea Osetiei de Sud și Abhaziei nu Constituie un Precedent pentru Transnistria, Susține Ministrul Rus de Externe. Basa-press. 18.09.2008.
- Ministrul Reintegrării Vasile Șova: Conflictul Transnistrean Poate fi Rezolvat Doar în Formatul "5+2". Infotag. 18.09.2008.
- Legislativul Gagauz a Recunoscut Independența Osetiei de Sud și a Abhaziei. Infotag. 22.09.2008.
- Reprezentantul Special al Ucrainei pentru Reglementarea Transnistreană a Vizitat Chisinaul și Tiraspolul. Infotag. 23.09.2008.
- Întrevederea dintre Voronin și Smirnov planificată pentru 25 septembrie a fost anulată. Info-Prim Neo. 24.09.2008.

II. OPINII, COMENTARII, INTERVIURI

1. Viziunea Experților asupra Problemei Transnistrene. IPP. 11.09.2008.
2. Avem o Strategie Clara de Reglementare a Conflictului Transnistrean. Interviu cu dl Andrei STRATAN, Ministru al Afacerilor Externe și Integrării Europene. Moldpres. 20.09.2008.
3. Ambasadorul Rusiei în Moldova Pledează pentru Reluarea Negocierilor de Reglementare Transnistreană în Orice Format. Infotag. 16.09.2008.
4. Experți Locali Despre Soluționarea Problemei Transnistrene Prin Dialog Direct cu Kremlinul. Info-Prim Neo. 23.09.2008.
5. Andrei Stratan: R. Moldova a Solicitat Statutul de Candidat pentru Aderare la UE. Radio Europa Libera. Transcriere APE. 11.09.2008.
6. Este Statutul de Țară Candidată pentru Aderarea la UE un Obiectiv Realist pentru Moldova? Comentariu de Victor CHIRILĂ, Director Programe APE. Timpul. 19.09.2008.
7. Politicieni Europeni Despre Șansele unei Noi Extinderi spre Est a UE. Timpul. 19.09.2008.
8. Evenimentele din Georgia: Adevăr și Pseudoadevăr. Analiză de Laimonas TALAT-KELPSA, Secretarul MAE al Lituaniei. TIMPUL. 19.09.2008.
9. Cooperarea Republicii Moldova în Cadrul GUAM Este Lipsită de Credibilitate. Analiză de Victor CHIRILĂ. APE. 24.09.2008.

I. ȘTIRI PE SCURT

15 septembrie	Prim-ministrul Zinaida Greceanîi a avut o întrevedere de lucru cu Ambasadorul Extraordinar și Plenipotențiar al Republicii Cehe în Republica Moldova, dl Petr Kypr
17 septembrie	Întâlnirea Președintelui Parlamentului RM, dl Marian Lupu, cu Președintele Parlamentului Ungariei Katalin Szili
17 septembrie	la Bruxelles, a avut loc Reuniunea Troicii COPS (Comitetul pentru Politică și Securitate) RM-UE
17 septembrie	la Paris, s-au desfășurat consultări politice între Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene al Republicii Moldova și Ministerului Afacerilor Externe și Europene al Franței la nivel de directori de departamente
17 septembrie	Întâlnirea Prim-ministrului Zinaida Greceanîi cu Președintele Parlamentului Ungariei Katalin Szili
18 septembrie	Prim-ministrul Zinaida Greceanîi a avut o întrevedere cu dl Martin Raiser, director regional pentru Ucraina, Belarus și Moldova a Băncii Mondiale
19 septembrie	Întrevederea Prim-ministrului Zinaida Greceanîi cu dl Douglas Menarchik, administrator adjunct USAID
22 septembrie	Întrevederea dlui Andrei Stratan, Viceprim-ministru, Ministrul Afacerilor Externe și Integrării Europene, cu dl Victor Krijanovskii, Reprezentantul special al Ucrainei pentru problematica transnistreană
23 septembrie	Reuniunea de lansare a Platformei de Cooperare a Parteneriatului de Mobilitate RM – UE
24 septembrie	la Chișinău, se desfășoară Reuniunea a VIII-a a Subcomitetului RM-UE nr. 3 „Vama, cooperarea transfrontalieră, spălarea banilor, droguri, migrație ilegală”
24 septembrie	Președintele Republicii Moldova, Vladimir Voronin, a primit scrisorile de acreditare în țara noastră a Ambasadorului Statelor Unite ale Americii, Asif J. Chaudhry; Ambasadorului Regatului Norvegiei, Øystein Hovdkinn; Ambasadorului Regatului Belgiei, Léo D’aes; Ambasadorului Republicii Populare Chineze, Shi Longzhuang; Ambasadorului Statului Israel, Avraham Sharon; Ambasadorului Republicii Arabe Siriene, Dr. Walid Ali Othman; Ambasadorului Republicii Coreea, Park Ro-byug; Ambasadorului Republicii Cuba, Félix León Carballo; Ambasadorului Finlandei, Irmeli Mustonen.

Integrare Europeană

- **Zinaida Greceanîi: Președinția Cehă a UE Va Contribui la Avansarea Dialogului dintre Moldova și Comunitatea europeană. Info-Prim Neo. 15.09.2008.**

Președinția Uniunii Europene, care va fi preluată de către Republica Cehă de la 1 ianuarie 2009, va contribui la avansarea dialogului R. Moldova cu UE, a declarat prim-ministrul Zinaida Greceanîi luni, 15 septembrie, în cadrul întrevederii cu ambasadorul R. Ceha în R. Moldova, Petr Kypr. Premierul a menționat că președinția cehă a UE va oferi un imbold derulării negocierilor în formatul 5+2 în problema transnistreană, format care a fost salutat de mai multe țări ale lumii și organizații internaționale. Ambasadorul Petr Kypr a menționat că partea cehă deja lucrează asupra proiectului privind prevenirea și protejarea caselor și terenurilor din zonele de risc de viituri. Potrivit diplomatului, în primul rând va fi efectuat un studiu de fezabilitate, după care vor fi precizate detaliile proiectului.

- **Procesul de Elaborare a Strategiei Securității Naționale a Fost Examinat Într-o Ședință la Guvern. NewsIn. 15.09.2008.**

Potrivit serviciului de presă al Guvernului, procesul de elaborare a Strategiei securității naționale a fost examinat sâmbătă, 13 septembrie, într-o ședință la Executiv. Membrii Comisiei pentru elaborarea Strategiei securității naționale a Republicii Moldova au apreciat că documentul a fost îmbunătățit structural și calitativ, formulând, totodată, unele propuneri față de Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei. Documentele au fost elaborate pe baza principiilor Concepției securității naționale, aprobate de Parlament la 22 mai a.c. Pornind de la prevederile Concepției, întregul ansamblu de acțiuni orientate spre asigurarea securității naționale are la bază statutul de neutralitate permanentă a Republicii Moldova. Totodată, acțiunile prevăzute de prezenta Strategie vor fi subordonate obiectivelor securității naționale a Republicii Moldova, precum urmează: asigurarea și apărarea independenței, suveranității, integrității teritoriale, ordinii constituționale, dezvoltării democratice, securității societății și a cetățenilor Republicii

Moldova, atât pe teritoriul Republicii Moldova, cât și peste hotarele ei, consolidarea statalității Republicii Moldova, apărarea și promovarea valorilor naționale.

- **Moldova a Început Negocierile în Vederea Aderării la Tratatul Comunitatii Energetice din Europa de Sud-Est. Reporter.MD. 16.09.2008.**

Delegatia Republicii Moldova, condusa de viceministrul Economiei si Comerțului Tudor Copaci, efectueaza în perioada 16-18 septembrie, o vizita de lucru la Bruxelles. Scopul vizitei este initierea negocierilor privind aderarea R.Moldova la Tratatul Comunitatii Energetice. Scopul Comunitatii Energetice este formarea unui spatiu comun de reglementare a pietei energetice pe teritoriul UE si Europei de Sud-Est. Tratatul Comunitatii Energetice a fost fondat de tarile membre la 25 octombrie 2005. Actualmente Republica Moldova are statut de observator la aceasta organizatie.

- **DFID și SIDA Vor Susține Guvernul RM în Promovarea Politicii de Dezvoltare Regională. Infotag. 16.09.2008.**

Departamentul pentru Dezvoltare Internațională al Guvernului Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord (DFID) și Agenția Suedează pentru Dezvoltare Internațională (SIDA), în cooperare cu Ministerul Administrației Publice Locale, au lansat, în iunie a.c., un nou program de cooperare tehnică, menit să susțină Guvernul moldav în procesul de promovare a politicii de dezvoltare regională - o prioritate a Strategiei Naționale de Dezvoltare pentru perioada 2008 - 2011. Asistența tehnică în valoare de până la 2,9 mln de lire sterline va fi oferită în perioada iunie 2009 - decembrie 2010, de către compania Oxford Policy Management (OPM), Universitatea din Birmingham și Institutul de Politici Publice. De asemenea se preconizează ca, la o etapă mai avansată de implementare, DFID să complementeze cooperarea tehnică cu transferuri financiare directe către Fondul Național pentru Dezvoltare Regională.

- **Sediul Centrului Comun de Vize a fost Extins. Info-Prim Neo. 16.09.2008.**

Sediul extins al Centrului Comun de Vize din cadrul Ambasadei Ungariei a fost inaugurat

marți, 16 septembrie, în prezența oficialilor moldoveni și ungari. Infrastructura centrului a fost lărgită din cauza numărului mare de solicitanți de vize. După reparație, la dispoziția solicitanților vor sta cinci ghișee. De asemenea, a fost suplinit numărul angajaților. Președintele Parlamentului RM, Marian Lupu, a declarat că deschiderea și funcționarea acestui centru a facilitat toate procedurile de obținere a vizelor pentru cetățenii R. Moldova. „Suntem extrem de satisfăcuți de funcționarea centrului și de calitatea serviciilor oferite”, a spus Marian Lupu. Spicherul a asigurat că pe parcursul anului 2008 și în 2009, lista țărilor care oferă vize în cadrul centrului comun va fi completată. Centrul Comun de Vize, inaugurat în aprilie 2007, eliberează vize pentru opt state europene: Austria, Danemarca, Estonia, Letonia, Slovenia, Suedia, Ungaria și Islanda. De la deschidere și până în prezent, au fost eliberate circa 10 mii de vize, dintre care 6 mii în anul curent.

- **Întâlnirea Prim-ministrului Zinaida Greceanîi cu Președintele Parlamentului Ungariei Katalin Szili. Guvernul RM. 17.09.2008.**

Katalin Szili a informat că după semnarea programului TWINING cu Parlamentul de la Chișinău a început elaborarea unui plan de acțiuni pentru anul 2009, exprimându-și speranța că programul de cooperare parlamentară va contribui și la dezvoltarea relațiilor economice, comerciale și turistice moldo-maghiare. „Relațiile bilaterale fiind excelente din punct de vedere politic, este loc și pentru dezvoltarea comerțului bilateral, care, de altfel, a crescut anul trecut cu 50%”, a declarat Președintele Parlamentului Ungariei. Doamna Szili a precizat că va propune impulsivarea activității Comisiei de cooperare comercial-economică și elaborarea unui plan de colaborare pe termen lung a Camerelor de Comerț și Industrie din cele două țări.

- **Reuniunea Troicii COPS UE-RM. MAEIE. 17.09.2008.**

La 17 septembrie curent, la Bruxelles, a avut loc Reuniunea Troicii COPS (Comitetul pentru Politică și Securitate) RM-UE. În cadrul reuniunii, părțile au făcut un schimb de opinii privind recente evenimente în procesul de soluționare a problemei transnistrene.

Reprezentatii UE au reiterat angajamentul de susținere a relansării negocierilor de soluționare a conflictului transnistrean în formatul "5+2" cu respectarea principiului suveranității și integrității teritoriale a Republicii Moldova.

În conformitate cu agenda reuniunii, diplomații europeni și cei moldoveni au examinat activitatea EUBAM (Misiunea de Asistență a UE la frontiera Republicii Moldova și Ucrainei) și rezultatele cooperării cu autoritățile moldovenești și ucrainene.

<http://www.mfa.md/noutati/3199/>

- **Consultări Politice Moldo-Franceze. MAEIE. 17.09.2008.**

La 17 septembrie curent, la Paris, s-au desfășurat consultări politice între Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene al Republicii Moldova și Ministerului Afacerilor Externe și Europene al Franței la nivel de directori de departamente. În cadrul discuțiilor au fost abordate diverse aspecte privind evoluția procesului de integrare europeană a Republicii Moldova, implementarea angajamentelor asumate de către țara noastră în vederea ajustării graduale la standardele europene, precum și aspectele ce țin de suportul pe care l-ar putea acorda Republica Franceză în valorificarea posibilităților oferite de instrumentele și mecanismele comunitare, inclusiv pe parcursul deținerii Președinției UE.

<http://www.mfa.md/noutati/3200/>

- **Moldova Ar Putea Primi de la UE 3 mil. Euro pentru Asigurarea Protecției Moldovenilor Peste Hotare. Interlic. 23.09.2008.**

Mariț, 23 septembrie, la Chișinău a fost lansat un proiect comun al Uniunii Europene cu Republica Moldova, menit să îmbunătățească migrația forței de muncă. Ministrul adjunct de Externe Valeriu Ostalep a spus că într-o primă etapă, Chișinăul ar putea primi 3 milioane de euro pentru măsuri ca protecția socială a cetățenilor moldoveni angajați în străinătate și îmbunătățirea controalelor la frontieră pentru prevenirea migrației ilegale. Reprezentantul Delegației Comisiei Europene, Peter Bosch a spus că măsurile comune vor fi aplicate începând cu anul viitor.

- **Republica Moldova Va Fi Gazda unui Summit Economic Regional Organizat de ICE. Interlic. 23.09.2008.**

În luna octombrie curent, Republica Moldova va fi gazda de onoare a Summit-ului Economic regional organizat de către Inițiativa Central Europeană (ICE). Reuniunea are drept scop promovarea cooperării regionale dintre țările din Europa Centrală și de Est. Conferința va avea loc la 8-9 octombrie, la Palatul Republicii și se va concentra pe domeniile cheie ale economiei, cum ar fi: infrastructura, eficiența energetică și agricultura. Forumul va fi inaugurat de prim-ministrul, Zinaida Greceanîi și va găzdui reprezentanți de onoare ai țărilor membre ICE, reprezentanți ai diferitor întreprinderi și organizații internaționale.

România – Republica Moldova

- **Traian Băsescu a Cerut Președintelui Irlandez să Susțină Includerea Moldovei în Pachetul Balcanilor de Vest. Interlic. 23.09.2008.**

Am solicitat ca Irlanda să analizeze posibilitatea de a fi un suportor al ideii că Moldova trebuie inclusă în pachetul Balcanilor de Vest atunci când se discută de extindere, de extinderea Uniunii Europene”, a declarat, marți, 23 septembrie, președintele României, Traian Băsescu, la Palatul Cotroceni după întrevederea cu președintele Irlandei, Mary McAleese, care efectuează în aceste zile o vizită de stat în România. În cadrul conferinței comune susținute de cei doi oficiali Băsescu a comunicat că discuțiile au vizat probleme legate de situația regională, Balcani de Vest și Georgia, precum și problematica legată de Moldova.

SUA – Republica Moldova

- **Guvernul SUA va Acorda Guvernului RM Asistență pentru Dezvoltarea Capacităților Organelor de Drept. Info-Prim Neo. 23.09.2008.**

Guvernul Statelor Unite ale Americii va acorda Guvernului Republicii Moldova asistență pentru dezvoltarea capacităților organelor de drept. Asistența va fi acordată în baza Amendamentului VIII la Scrisoarea de Acord cu privire la controlul drogurilor și aplicarea normelor de drept din 28 august 2001 între Guvernul SUA și Guvernul R. Moldova, semnat luni, 22

septembrie, la Chișinău. Documentul a fost semnat de vice-premierul Victor Stepaniuc și Kelly Keiderling, șef adjunct al Misiunii, Ambasada SUA în R. Moldova. Finanțarea adițională este prevăzută pentru implementarea proiectului ce ține de dezvoltarea organelor de drept și este destinată consolidării capacităților lor de a investiga și urmări în justiție infracțiunile grave.

- **Departamentului de Stat al SUA Consideră că Activitatea unor Grupuri Religioase în Moldova este Inhibată. Unimedia. 23.09.2008.**

Departamentul de Stat al SUA a emis Raportul internațional cu privire la libertatea religiilor. Potrivit acestuia, deși în Republica Moldova libertatea religiilor este asigurată prin lege, activitatea unor grupuri religioase este de multe ori inhibată. „Guvernul Moldovei în general respectă libertatea religiilor în practică”, se menționează în documentul citat. Conform raportului individual privitor la Moldova, "constituția în Moldova asigură libertatea religiilor, dar legislația conține restricții, care uneori inhibă activitatea unor grupuri religioase. ... Guvernul Moldovei în general respectă libertatea religiilor în practică." Raportul menționează schimbările pozitive în legislația cu privire la religii adoptate în august 2007, și unele progrese în ce privește accesul la locuri publice pentru organizații religioase. <http://www.state.gov/g/drl/rls/irf/2008/108460.htm>

Conflictul Transnistrean

- **Conflictul Transnistrean Întrevederea Ministrului Reintegrării, dlui Vasilii Șova, cu Viceministrul Afacerilor Externe al Ucrainei, dl Aleksandr Gorin. Comunicat de Presă. 12.09.2008.**

Pe 12 septembrie 2008 a avut loc o întrevedere a Ministrului Reintegrării, dlui Vasilii Șova, cu Viceministrul Afacerilor Externe al Ucrainei, dl Aleksandr Gorin, și reprezentantul special al Ucrainei în procesul de negocieri privind reglementarea transnistreană, dl Viktor Krijanovskii, în cadrul căreia a fost analizată situația existentă în procesul de reglementare a conflictului transnistrean. De asemenea, la

întrevedere a participat Ambasadorul Extraordinar și Plenipotențiar al Ucrainei în Republica Moldova, Serghei Pirojkov. Participanții la întrevedere și-au exprimat poziția consolidată privind necesitatea reluării cât mai grabnice a procesului de negocieri în formatul „5+2” pentru reglementarea politică a conflictului, precum și a accelerării procesului de realizare a inițiativelor ce au drept scop întărirea încrederii reciproce dintre Chișinău și Tiraspol.

- **Philip Remler: Mediatorii și Observatorii Sînt Gata să Contribuie la Identificarea Soluțiilor pentru Conflictul Transnistrean. Infotag. 15.09.2008.**

Mediatorii și observatorii sînt hotărîți să se angajeze plenar în procesul consultărilor pentru identificarea soluțiilor adecvate pentru diferendul transnistrean, a declarat, luni, la 15 septembrie, la o întrevedere cu Președintele Parlamentului, Marian Lupu, șeful Misiunii OSCE în R.Moldova, Philip Remler. Oficialul l-a informat pe șeful Legislativului despre rezultatele consultărilor mediatorilor și observatorilor în problema transnistreană în formatul "3+2", care au avut loc la 8 septembrie, la Viena. "Interlocutorii au căzut de acord asupra existenței premiselor pentru soluționarea apropiată a diferendului transnistrean", se spune în comunicat. Înaltul funcționar OSCE a apreciat poziția echilibrată a autorităților moldovenești referitoare la situația din Georgia, accentuînd, în context, importanța identificării soluțiilor în exclusivitate pașnice și în condițiile păstrării integrității teritoriale a Republicii Moldova.

- **Ambasadorul Rus Valeri Kuzmin Vorbeste Despre „Planul Voronin” în Reglementarea Diferendului Transnistrean. DECA-press. 16.09.2008.**

Pe fundalul ultimelor evenimente din Caucaz, în prezent s-au creat condiții prielnice pentru soluționarea diferendului transnistrean, a declarat, luni seara, 15 septembrie, la «PRO TV Chisinau» Valeri Kuzim, ambasadorul rus la Chisinau. După cum transmite Agenția DECA-press, Kuzmin a evitat să dea detalii privitor la etapa de negocieri în problema transnistreană, afirmând că acestea sunt la o fază incipientă.

Ambasadorul rus la Chisinau a dat de înțeles că în procesul de reglementare a crizei transnistrene se negociază «planul Voronin», dar a afirmat că sunt elemente pozitive și în «planul Kozak», și în «planul Iuscenko». Vorbind despre maniera secretă în care se poartă tratativele pe marginea problemei transnistrene, șeful diplomatiei ruse la Chisinau a declarat că pentru a nu fi prejudiciate, rezultatele tratativelor nu trebuie făcute publice. În acest sens, Kuzmin a declarat că «soluționarea crizei de pe Nistru este un proces foarte complicat». În alta ordine de idei, Kuzmin a declarat că «Moscova nu controlează autoritățile de la Tiraspol, ci le influențează». Referindu-se la războiul din 1992, Valeri Kuzmin a declarat că Rusia a adus în această regiune pacea și că printre cei care au atacat Benderul (Tighina) s-au numărat și cetățeni ai statului vecin — România.

- **Parlamentul Republicii Moldova Va Beneficia de Primul Proiect Twinning al Comisiei Europene. Infotag. 17.09.2008.**

Pe parcursul a doi ani, Parlamentul Republicii Moldova va beneficia pe primul proiect TWINNING, care are drept scop consolidarea democrației și a statului de drept, armonizarea legislației naționale cu cea europeană, informarea și instruirea corpului legislativ. Miercuri, la 17 septembrie, la evenimentul de lansare a proiectului, Președintele Parlamentului, Marian Lupu, a spus că proiectul este implementat în consorțiu cu Adunarea Națională a Franței împreună cu Senatul Franței și Adunarea Națională a Ungariei, și are un buget de 1 mln. euro, bani acordați de Comisia Europeană. Katalin Szili, președintele Adunării Naționale a Ungariei, a declarat că proiectul oferă oportunități importante pentru promovarea valorilor democratice. "Cu siguranță, peste doi ani vom avea rezultate frumoase, care vor ajuta Moldova să înainteze pe calea integrării la UE. Parlamentul Ungariei va face tot posibilul să ajute legislativul de la Chișinău, deoarece noi am mai participat la implementarea proiectelor TWINNING", a promis ea.

Cesare de Montis, șeful Delegației Comisiei Europene în Moldova a declarat că deși proiectele TWINNING tradițional se implementează în țările candidate la UE, în cazul Moldovei acesta se acordă în cadrul Politicii Europene de Vecinătate. "Locul

Moldovei, cu siguranță, este în Europa și Moldova este un stat european, dar nu aş putea spune când acesta va deveni membră a UE", a spus Cesare de Montis.

- **Marianne Mikko e Impotriva Incluserii Romaniei in Negocierile Transnistrene. NewsIn. 17.09.2008.**

Presedintele Comisiei pentru R. Moldova din Parlamentul European, Marianne Mikko, respinge ideea sustinuta de presedintele Romaniei Traian Basescu ca Romania sa fie inclusa in formatul de negocieri pentru autoproclemata republica nistreana, declarand, la 17 septembrie, pentru NewsIn ca "formatul 5+2 functioneaza bine si trebuie sa ramana asa cum este". Membra Grupului Socialist din Parlamentul European si presedintele delegatiei pentru Comisia parlamentara de cooperare UE-RM sustine ca "elitele politice se implica in rezolvarea conflictului transnistrean si sustin in continuare negocierile in formatul 5+2". "In ceea ce priveste pretinsele incercari de a solutiona bilateral acest conflict - ma refer aici la planul Kozak - potrivit informatiilor mele, nu se poate vorbi despre asa ceva. Acest plan nu este realizabil si reprezinta numai dorintele subiective ale unor parti cu anumite interese" -, a spus eurodeputatul eston.

- **Tiraspolul se Arata Dispus sa Reia Discutiile cu Chisinaul pe Picior de Egalitate. Deca-press. 17.09.2008.**

Tiraspolul este dispus sa reia discutiile cu autoritatile de la Chisinau „pe baza de egalitate”, a declarat seful interimar al departamentului de extere transnistrean, Vladimir Iastrebciaak, in cadrul unei intrevederi, pe 16 septembrie, cu seful Misiunii OSCE in R. Moldova, Philip Remler. Iastrebciaak a subliniat ca atingerea unor compromisuri viabile cu Chisinaul depinde, in mare parte, de „abordarea responsabila si echilibrata a partii moldovenesti”. Remler a vizitat Tiraspolul pentru a informa administratia transnistreana despre rezultatele consultarilor de la Viena, din 8 septembrie, in formatul 3+2 la care au participat observatorii si mediatorii conflictului (Rusia, Ucraina, OSCE, Uniunea Europeana si SUA).

- **Evghenii Șevciuk: "Scoaterea Forțelor Pacificatoare Ruse din Transnistria -**

Poate Distruge Pacea și așa Șubredă din Regiune". Interlic. 17.09.2008.

Scoaterea forțelor pacificatoare ruse din Transnistria sau înlocuirea lor cu alt format poate distruge pacea și așa șubredă din regiune. Iată ce declară președintele Sovietului Suprem de la Tiraspol, Evghenii Șevciuk într-un interviu pentru presa străină. Contingentul trupelor ruse de pacificatori este atât de mic, continuă Șevciuk, încât nu poate prezenta pericol pentru statele învecinate. În același interviu pentru presa străină, speaker-ul de la Tiraspol, Evghenii Șevciuk, și-a exprimat îndoielile în ce privește repetarea scenariului din Osetia de Sud în Transnistria, explicând că popoarele care locuiesc în regiune sunt extrem de tolerante, iar mediatorii și observatorii procesului de negocieri în problema transnistreană nu vor admite vărsări de sânge.

- **Recunoașterea Osetiei de Sud și Abhaziei nu Constituie un Precedent pentru Transnistria, Susține Ministrul Rus de Externe. Basa-press. 18.09.2008.**

Recunoașterea de către Rusia a Osetiei de Sud și Abhaziei nu constituie un precedent pentru Transnistria și Nagorno-Karabakh, a declarat ministrul rus al Afacerilor Externe, Serghei Lavrov, în cadrul ședinței Comitetului pentru Relații Internaționale al Consiliului Federației Ruse, la 18 septembrie. Lavrov a menționat că Rusia intenționează și în continuare să promoveze o soluționare pașnică a conflictelor din spațiul CSI, în baza dreptului internațional, cu respectarea tuturor principiilor Cartei Organizației Națiunilor Unite (ONU), acordurilor anterioare, să se caute soluții între părțile implicate în conflict și să-și îndeplinească cu responsabilitate misiunea de mediere în procesul de negocieri. Ministrul rus a precizat că „acest lucru se referă în totalitate la Transnistria și Nagorno-Karabakh, care au caracteristicile, formatele și mecanismele lor de mediere, însă criza din Osetia de Sud nu creează niciun precedent pentru acestea”.

- **Ministrul Reîntegrării Vasile Sova: Conflictul Transnistrean Poate fi Rezolvat Doar in Formatul "5+2". Infotag. 18.09.2008.**

Conflictul transnistrean poate fi rezolvat doar in formatul "5+2", a declarat ministrul Reintegrării, Vasile Sova, intr-un interviu acordat postului de radio "Europa Libera", dupa sedinta de miercuri, 17 septembrie, a Guvernului. Sova, care este responsabil de reglementarea diferendului, a respins categoric afirmatiile potrivit carora R.Moldova ar purta negocieri secrete cu Rusia si ar fi posibile tratativele in format trilateral, care include Moldova, Tiraspolul si Rusia (purtatoarea de cuvint a presedintiei ruse a anuntat despre posibilitatea unor asemenea negocieri, dupa intrevaderea Dmitri Medvedev - Igor Smirnov, de la inceputul lunii septembrie - nota I.). "Formatul "5+2" este singurul format posibil pentru purtarea negocierilor privind rezolvarea definitiva a problemei transnistrene. In formatul trilateral sint posibile doar consultari. De asemenea, sint posibile consultari si cu alti participanti la procesul de reglementare transnistreana. Negocierile insa, pot avea loc numai si numai in formatul "5+2", a subliniat ministrul. El a dezminit si zvonurile despre studierea vreunui proiect de lege privind rezolvarea conflictului. "Exista citeva documente privind rezolvarea problemei transnistrene, in proces de elaborare. Ar fi prematur sa vorbim despre ele, pentru ca expertii vad in ele iste variante. La etapa de elaborare a documentelor nu se pot face estimari finale. Proiectul de lege pe care il vor coordona partile va fi facut public pentru dezbateri. Documentele aflate in stadiu de elaborare nu reprezinta in nici un mod revenirea la "memorandumul Kozak", despre aceasta nici nu se discuta. "Memorandumul Kozak" a ramas in istorie, ireversibil", a mai accentuat Vasile Sova.

- **Legislativul Gagauz a Recunoscut Independenta Osetiei de Sud si a Abhaziei. Infotag. 22.09.2008.**

Adunarea Populara a Gagauziei (APG) a recunoscut independenta Osetiei de Sud si a Abhaziei si a lansat un apel catre Presedintele si Parlamentul Republicii Moldova sa-i urmeze exemplul. In declaratia APG se spune ca Gagauzia trateaza cu multa intelegere doleantele popoarelor mici din Caucaz si este convinsa ca poporul moldovenesc trateaza cu acelasi respect si intelegere dreptul la autodeterminare al acestora. Deputatii gagauzi au salutat "singura decizie corecta si inteapta a Dumei de Stat si a

Presedintelui Rusiei, Dmitri Medvedev, privind recunoasterea Osetiei de Sud si a Abhaziei ca state suverane si independente". Apelul APG a fost semnat de 18 deputati ai APG din totalul de 35.

- **Reprezentantul Special al Ucrainei pentru Reglementarea Transnistreana a Vizitat Chisinaul si Tiraspolul. Infotag. 23.09.2008.**

Victor Krijanovskii, Reprezentantul special al Ucrainei pentru problematica transnistreana, a vizitat, luni, Chisinaul si Tiraspolul, pentru a se informa la fata locului asupra evolutiilor in reglementarea transnistreana. Vicepremierul Andrei Stratan l-a informat pe Krijanovskii despre initiativele de consolidare a increderii intre ambele maluri ale Nistrului inaintate de autoritatile de la Chisinau, reconfirmind strategia Moldovei privind reglementarea problemei transnistrene in baza abordarii "in pachet" a tuturor problemelor-cheie legate de conflict - politice, economice, sociale si umanitare. "Propunerile "in pachet" prevad elaborarea si adoptarea unui statut juridic special pentru regiunea transnistreana", a subliniat Stratan. La intrevaderea cu liderul tiraspolean, Igor Smirnov, oficialul ucrainean a fost informat despre viziunea Transnistriei asupra relatiilor cu Chisinaul. Smirnov a afirmat ca "Transnistria nu a renuntat niciodata la negocieri" ca "trebuie stabilite relatii normale intre doua state vecine - Republica Moldoveneasca Nistreana si Republica Moldova". El a apreciat ca activitatea grupurilor de experti din Moldova si Transnistria este ineficienta, pentru ca intre parti nu exista egalitate in drepturi si nici una dintre inteleggerile incheiate nu se respecta. "A venit timpul ca toti sa inteleaga ca in acesti ani s-au constituit doua state independente: RMN si RM. Noi nu am trait niciodata in Moldova. Si, sincer vorbind, nu avem temei sa intram acolo, dupa agresiunea singeroasa, blocadele neintrerupte, santaj si amenintari din partea lor", a declarat liderul separatist.

- **Întrevederea dintre Voronin și Smirnov planificată pentru 25 septembrie a fost anulată. Info-Prim Neo. 24.09.2008.**

Ministrul reintegrării R. Moldova a declarat presei miercuri, 24 septembrie, înainte de

ședința Guvernului, că părțile nu au ajuns la un numitor comun în privința locului întâlnirii. Partea moldovenească a propus orașele Anenii Noi sau Dubăsari, pe când partea transnistreană a insistat asupra orașului Bender.

Ministerul transnistrean de externe, citat de „Olvia-press”, susține că întrevederea dintre cei doi lideri a fost anulată din vina părții moldovenești. În decursul consultărilor, reprezentanții Transnistriei au propus ca întrevederea să aibă loc mai întâi la 18 sau 19 septembrie, iar apoi la 22 septembrie. Partea moldovenească a respins de fiecare dată propunerile, motivând că președintele R. Moldova este ocupat în aceste zile. Igor Smirnov a propus ulterior ca întrevederea să aibă loc la 24-25 septembrie la Bender, însă partea moldovenească a propus drept loc de întâlnire Anenii Noi. „Această abordare nu corespunde parametrilor întrevederii coordonate inițial. Partea moldovenească a lăsat, de asemenea, deschisă chestiunea privind garantarea securității și imunității oficialilor transnistreni pe teritoriul R. Moldova, mai ales în condițiile în care urmărirea penală a conducerii de la Tiraspol continuă”, a declarat ministerul transnistrean de externe.

II. OPINII, COMENTARII, INTERVIURI

1. Viziunea Experților asupra Problemei Transnistrene. IPP. 11.09.2008.

Pe fundalul evenimentelor din Georgia, urmate de un set de acțiuni politice și diplomatice premeditate din partea Federației Ruse, au apărut un șir de întrebări în ceea ce privește evoluția problemei Transnistrene, inclusiv a relațiilor dintre Rusia și Republica Moldova.

Până la evenimentele din august 2008, politica Rusiei în raport cu conflictele „înghețate” din Georgia și Moldova s-a încadrat în conceptul de „anexiune tacită”. Evoluția situației pe parcursul a mai multor ani de zile a demonstrat că lipsa progresului în soluționarea conflictelor, în mare parte, a fost determinată de formatele „unice” ale trupelor de menținere a păcii, impuse de Rusia imediat după stoparea conflictelor armate, și de formatul procesului de negocieri, în cadrul căruia Rusia deține statutul de „mediator”.

Aceste formate au legiferat trupele paramilitare ale regimurilor din zonele de conflict, înzestrate cu armament oferit de Rusia, iar trupele ruse, staționate ilegal în aceste zone, precum și pacificatorii ruși, împreună cu cei din partea regimurilor din zonele de conflict, au devenit scut de protecție ale regimurilor anticonstituționale.

Politica de „anexiune tacită” a fost realizată de Rusia prin utilizarea următoarelor instrumente:

- Oferirea masivă a pașapoartelor rusești populației din zonele de conflict. În situația când Transnistria¹, Osetia de Sud și Abkhazia nu sunt recunoscute de comunitatea internațională, „pașapoartele” eliberate de administrațiile de la Tiraspol, Thinvali și Suhumi nu permit deplasarea populației în afara zonelor de conflict. Ceea ce înseamnă că pașaportul rusesc, oferit gratis și fără probleme birocratice, devine o soluție pentru locuitorii zonelor de conflict. În plus, aceste pașapoarte devin instrument de protecție pentru liderii regimurilor separatiste.
- Oferirea asistenței financiare, promovarea unor așteptări vizând extinderea programelor de asistență socială din Rusia pentru populația din zonele de conflict.
- Înscenarea periodică a „referendumurilor” cu privire la independență și afiliere la Rusia.
- Privatizarea ilegală de către capitalul rusesc public și cel privat al obiectelor economice strategice din zonele de conflict.
- Impunerea unui spațiu mediatic pro-rusesc prin care este promovată politica de „spălare a creierilor” a populației din zona de conflict. În Transnistria, în special, este

¹ N.B! În cazul Republicii Moldova situația diferă de cea din Abkhazia și Osetia de Sud. Majoritatea locuitorilor Transnistriei (circa 60%) dispun de acte de cetățeni ai Republicii Moldova, pe când cetățenii ruși constituie circa 25% din numărul total de locuitori ai zonei, controlate de regimul de la Tiraspol.

insistent creat chipul dușmanului - Republica Moldova, pe când Rusia este prezentată drept singurul apărător și salvator.

- Desfășurarea alegerilor în organele puterii de stat ale Rusiei în zonele de conflict exact ca și pe teritoriul Federației Ruse, sfidând normele de drept internațional și poziția oficialităților de la Chișinău și Tbilisi.
- Impunerea/menținerea în administrațiile din zonele de conflict a persoanelor (cetățeni ruși) care execută docil indicațiile Kremlinului. Serviciile secrete locale sunt niște filiale ale serviciilor secrete din Rusia.

Pe parcursul ultimilor ani Federația Rusă dorește să se poziționeze în calitate de stat în ascensiune (care „se ridică din genunchi”) și se pronunță deschis, și tot mai categoric, împotriva „lumii monopolare”. Politica în cauză, de fapt, este orientată, în primul rând, împotriva SUA. UE este percepută de elitele pro-guvernamentale din Rusia drept un conglomerat eterogen de state, pe care Rusia îl poate diviza din interior, utilizând resursele energetice și corupându-i pe unii dintre politicienii europeni.

Evenimentele din Georgia și comportamentul Rusiei

Faptul că Rusia a întreprins într-un mod premeditat, consecvent și într-un interval scurt de timp un set întreg de acțiuni militare, politice și diplomatice, însoțite de o campanie informațională agresivă, vorbește în favoarea ipotezei, că Rusia din timp a pregătit un scenariu de răsturnare a lumii „monopolare”. Georgia, care sub mai multe aspecte simbolizează politica SUA în Caucaz, a fost aleasă în calitate de țintă pentru a demonstra comunității internaționale, și CSI în primul rând, că „Rusia a revenit”. La momentul oportun (Jocurile Olimpice, perioada estivală), utilizând regimului lui Eduard Kokoitî, Rusia l-a provocat pe Mihail Saakashvili la acțiuni militare în scopul apărării cetățenilor georgieni din zona de conflict (pe care nicidecum nu erau în stare să-i apere pacificatorii ruși) și a purces la agresiune militară, pregătită din timp, împotriva Georgiei.

Pentru justificarea agresiunii militare și a acțiunilor ulterioare, au fost pregătite, la fel, din timp, acuzațiile de „genocid”, „epurări etnice”, cifre șocante (care așa și nu au fost confirmate, de altfel) de victime din rândurile populației civile, referiri absolut nefondate la Actul Final de la Helsinki și Statutul ONU, egalarea zilei de 8 august 2008 (pentru Rusia) cu cea de 11 septembrie 2001 (pentru SUA) etc.

Impactul celor întâmplate în Georgia asupra Moldovei

Evenimentele din Georgia și comportamentul Rusiei au generat apariția unor întrebări în ceea ce privește posibilele consecințe pentru problema Transnistreană și viitorul Republicii Moldova. Se cere de menționat că există un șir de factori de care trebuie să se țină cont atunci când se caută răspunsul la aceste întrebări. Comportamentul Republicii Moldova în raport cu Moscova, precum și esența conflictului de pe teritoriul ei diferă de cazul Georgiei prin următorii parametri:

- Președintele Vladimir Voronin a venit la putere în 2001 în calitate de lider al unei formațiuni politice (PCRM), care din start a declarat relațiile bune cu Rusia drept o prioritate strategică pentru Republica Moldova. După răcirea relațiilor cu Rusia, în urma scandalului cu nesemnarea Memorandumului Kozak la 25 noiembrie 2003, Președintele Voronin a depus un efort maxim pentru restabilirea dialogului cu Kremlinul.
- După restabilirea dialogului (pe parcursul anului 2006) toată politica Chișinăului a fost subordonată scopului de a atinge o „înțelegere în pachet” cu Kremlinul, și de a rezolva pe această cale problema Transnistreană.
- Timp de peste doi ani, spre deosebire de Georgia, Chișinăul a redus participarea în GUAM, contactele cu NATO sunt trecute pe un plan pur formal, relațiile cu România sunt demonstrativ răcite. Republica Moldova, spre deosebire de Georgia, nu vrea să devină membru NATO, fiind, conform Constituției, o țară neutră (neutralitatea Republicii Moldova nu este respectată numai de Rusia, care,

într-un mod ilegal, își menține trupele pe teritoriul ei).

- Conflictul Transnistrean nu este nici interetnic și nici intern. Etnicii și cetățenii ruși sunt în minoritate în Transnistria, iar la Chișinău locuiesc mai mulți etnici ruși decât în toată Transnistria.
- Zona Transnistreană este mult mai vulnerabilă pentru Moscova în comparație cu Osetia de Sud și Abkhazia. În primul rând, Transnistria nu are frontieră comună cu Rusia și regimul din Transnistria este foarte dependent de comportamentul Ucrainei. Ucraina, la rândul său, s-a poziționat clar împotriva acțiunilor Rusiei în Georgia și își declară, împreună cu Georgia, opțiunea pro-NATO. În cazul în care Ucraina va obține Foaia de Parcurs pentru a deveni membru NATO, aceasta ar putea însemna, implicit, și un angajament din partea Ucrainei de a promova o politică mult mai fermă în raport cu regimul de la Tiraspol. Tot așa cum, în urma semnării Planului de Acțiuni Ucraina-UE a apărut Misiunea EU de asistență la frontiera moldo-ucraineană.
- Republica Moldova, spre deosebire de Georgia, este țară vecină cu UE și NATO. Declanșarea unui conflict armat pe un teritoriu între Ucraina, pe de o parte, și NATO și UE, pe de altă parte, ar putea arăta cu totul altfel decât în Caucaz.

Suprapunerea doar a acestor factori ne face să credem că, într-un interval de timp apropiat, repetarea evenimentelor de tipul celor din Georgia este puțin probabilă în cazul Republicii Moldova.

Poziția reală a Rusiei în raport cu problema Transnistriei

Federația Rusă nu a fost vre-o dată interesată să accepte „înțelegerea în pachet”, propusă de Chișinău. Mimând dialogul cointerestat cu guvernarea de la Chișinău, Kremlinul a subordonat o bună parte din politica externă a Republicii Moldova, îndeosebi în raport cu NATO și GUAM. Rusia și-a păstrat posibilitatea de continuare a politicii de „expansiune tacită” în Transnistria și i-a transformat pe ceilalți participanți la formatul 5+2, Ucraina, OSCE, UE și SUA, în spectatori pasivi.

Rusia rămâne indiferentă la argumentele Chișinăului, care încearcă să-i demonstreze, că acele competențe, care au fost oferite Transnistriei în cadrul „înțelegerii în pachet”, depășesc substanțial competențele subiecților din componența Federației Ruse. De fapt Chișinăul propune federalizarea, dar evită să recunoască acest lucru explicit. Aceasta înseamnă că Rusia dorește un statut al Transnistriei care o să-i permită să controleze statul „reîntregit”, și, deci, să nu-i permită orice independență pe viitor.

Pe parcursul „dialogului” cu oficialii de la Chișinău, administrația de la Kremlin, prin declarațiile oficialilor ruși și al MAE al Rusiei, în repetate rânduri a confirmat că Rusia insistă, ca în locul Republicii Moldova să fie creat un stat nou „comun” (federație sau confederație) de către acești doi subiecți egali, Republica Moldova și Transnistria. Rusia nu renunță la staționarea pe teritoriul Republicii Moldova a potențialului militar până la „soluționarea definitivă” a conflictului Transnistrean și nu acceptă schimbarea formatului operațiunii de menținere a păcii.

Kremlinul insistă asupra egalității „părților” în cadrul procesului de negocieri și asupra faptului că Transnistria trebuie să dispună de „un statut special, garantat cu certitudine”, ceea ce înseamnă că Transnistria va avea posibilitatea să aplice veto-ul asupra deciziilor strategice, de importanță națională, cum ar fi integrarea europeană, ale statului „reîntregit”. Toate acestea fiind elemente neschimbate ale Memorandumului Kozak din 2003.

Faptul că Moscova declară că soluția viabilă a conflictului poate fi atinsă numai la masa de negocieri de către Chișinău și Tiraspol, în baza principiului de egalitate a „părților”, într-un format rupt de sub controlul internațional, înseamnă că Rusia respinge „înțelegerea în pachet”, propusă de Chișinău și nu acceptă soluționarea conflictului în cadrul Constituției și legislației Republicii Moldova.

Riscuri pentru Moldova

În prezent, (luna septembrie 2008) Moscova și Chișinăul, fiecare pornind de la propriile

interese, continuă să vehiculeze ideea totalmente nerealistă despre posibilitatea atingerii unei soluții viabile a conflictului Transnistrean în cadrul dialogului bilateral. Chișinăul, presat de apropierea alegerilor parlamentare din 2009, insistă chiar asupra posibilității atingerii unei soluții rapide a conflictului și a desfășurării alegerilor din 2009 pe întreg teritoriul Republicii Moldova. Moscova, pe de altă parte, după cele întâmplate în Georgia, dorește să creeze imaginea unui „mediator constructiv” în fața opiniei internaționale. În același timp, Rusia vrea să reducă procesul de negocieri la formatul trilateral (Moscova-Tiraspol-Chișinău), lăsând-o pe Republica Moldova în singurătate și izolându-i pe această cale pe ceilalți participanți ai formatului 5+2.

Insistența Chișinăului de a găsi o soluție a conflictului Transnistrean printr-un dialog direct cu Kremlinul a creat o situație periculoasă pentru Moldova, îndeosebi în perspectiva întreprinderilor anunțate în formatul Medvedev-Smirnov, la finele lunii septembrie-începutul lunii octombrie și, ulterior - Medvedev-Smirnov-Voronin. În asemenea situație Rusia are mână liberă de a realiza diferite scenarii.

Suspendarea continuă a procesului de negocieri și menținerea conflictului în starea „înghețată” nu prezintă un pericol imediat pentru Republica Moldova. Or, implicarea personală în procesul de negocieri al Președintelui unei țări cum este Rusia, în special după comportamentul acesteia în Georgia și care s-a declarat singurul pol al puterii în CSI, demonstrează că Rusia are un scop bine definit, totalmente diferit de așteptările conducerii Republicii Moldova.

Rusia poate să propună semnarea unui document, inacceptabil pentru Republica Moldova, pentru ca după aceasta, împreună cu Tiraspolul, să acuze Moldova de „încălcarea înțelegerilor, atinse anterior”, de „lipsa de cooperanță”, de „incapacitatea de a-și respecta angajamentele contractuale” etc.

Rusia insistă asupra egalității „părților” în procesul de negocieri și, îndeosebi, asupra faptului că soluția urmează să fie găsită la masa de negocieri dintre Chișinău și Tiraspol. În aceste circumstanțe, Rusia va dori să-și afișeze imaginea de „mediator”, care va depune eforturi

pentru reluarea procesului de negocieri în formatul 2+1. Poziția ei reală, însă, va fi vociferată de Igor Smirnov. Tot așa cum (se presupune că la indicația Moscovei), la 12 august 2008, Tiraspolul a pus în fața Chișinăului ultimatumul în care cerea acuzarea univocă a „agresiunii Georgiei”, pentru ca după aceasta să declare moratoriu asupra contactelor cu oficialii de la Chișinău.

În asemenea caz, va apărea riscul că Rusia, împreună cu regimul de la Tiraspol, va utiliza pseudo argumente pentru a purcede la realizarea unui scenariu „dur” în raport cu Republica Moldova. Rusia va putea să realizeze un șir de acțiuni pentru a destabiliza situația internă în Republica Moldova, îndeosebi în perspectiva alegerilor din 2009. Cum ar fi - stoparea, în toial iernii, a livrării gazului din cauza neachitării de către „Moldova-Gaz” a datoriilor Transnistriei față de „Gazprom”; amplificarea spiritelor separatiste în alte regiuni ale Republicii Moldova; susținerea financiară și mediatică a partidelor pro-ruse etc.. Inclusiv, după o campanie mediatică dură, Rusia ar putea recunoaște independența Transnistriei (în pofida factorului ucrainean, sau chiar pentru a crea presiuni adiționale la hotar cu Ucraina).

Asemenea scenarii par a fi puțin probabile, cel puțin la moment. Totuși, este evident că Republica Moldova cade sub incidența celor cinci puncte ale politicii externe ale Rusiei, anunțate de Președintele Dmitrii Medvedev, fiind inclusă de Kremlin în zona de interes al Federației Ruse. Or, ceea ce s-a întâmplat în Georgia a demonstrat că probabilitatea scenariilor mai „dure” în această zona a sporit substanțial, pe când capacitatea Republicii Moldova de a se apăra este extrem de redusă.

Constatări

Considerăm că la moment nu există premise pentru atingerea unei soluții rapide și viabile a conflictului din raioanele de Est ale Republicii Moldova.

Încercările de a găsi o soluție în dialog direct cu Kremlinul, sau în formatul trilateral 2+1 (Moscova-Tiraspol-Chișinău), prin excluderea Ucrainei, OSCE, UE și SUA, pot avea consecințe grave pentru Republica Moldova.

Administrația de la Tiraspol, inclusiv după întrevvedere Medvedev-Smirnov, continuă să promoveze o politică dură și agresivă în raport cu Republica Moldova și nu renunță la ideea recunoașterii Transnistriei de către Federația Rusă în calitate de stat independent. Pretextul formal pentru aceasta ar putea deveni refuzul Republicii Moldova de a accepta eventualele propuneri ale Kremlinului în cadrul formatului trilateral (2+1) al procesului de negocieri.

Republica Moldova continuă să fie neprotejată de influențe nedorite din exterior. Spațiul informațional din Republica Moldova nu este unul echilibrat și pluralist, populația Republicii Moldova nu are acces la opinii de alternativă asupra diferitor evenimente și procese care au un impact direct asupra securității naționale a Republicii Moldova.

Situația politică internă din Ucraina sporește gradul de incertitudine în ceea ce privește repercusiunile de diferită natură asupra problemei transnistrene. Totodată, Ucraina insistent promovează politica de consolidare a factorului etnic ucrainean în Transnistria.

Conducerea Republicii Moldova trebuie să fie foarte precaută și prudentă pentru a evita agravarea situației prin antrenarea în scenarii nedorite. Deși formatul de negocieri 5+2 nu oferă perspective optimiste în ceea ce privește soluționarea conflictului Transnistrean, la etapa actuală acest format constituie un mecanism de protejare a Republicii Moldova de impunerea unor scenarii nedorite pentru statul moldovenesc.

Dr. Arcadie Barbaroșie, Director executiv, Institutul de politici Publice

Oazu Nantoi, director de program, Institutul de Politici Publice

Dr. Igor Boțan, Director executiv, Asociația pentru Democrație Participativă

Dr. Anatol Gremalschi, director de program, Institutul de Politici Publice

Vlad Lupan, expert independent

Dr. Viorel Cibotaru, Director executiv, Institutul European de Studii Politice din Moldova

Eugen Revenco, Fundația Moldo-Lituaniană „Centrul de Studii al Integrării Europene”

*Dumitru Minzărari, Cercetător pe probleme de securitate și politică externă IDIS „Viitorul”
Radu Vrabie, Coordonator de proiect, Asociația pentru Politica Externă (APE)*

2. Avem o Strategie Clara de Reglementare a Conflictului Transnistrean. Interviu cu dl Andrei STRATAN, Ministru al Afacerilor Externe si Integrării Europene. Moldpres. 20.09.2008.

Intrebare: *domnule ministru, Republica Moldova si-a anuntat recent intentia de a semna un Acord de asociere cu UE. Ce actiuni a intreprins MAEIE pentru atingerea acestui scop, inclusiv pe dimensiunea intensificarii dialogului cu Franta, tara care detine presedintia Uniunii?*

Raspuns: Viziunea comuna referitor la noul acord pe care Republica Moldova doreste sa-l semneze cu UE prevede ca documentul sa cuprinda o valoare adaugata in raport cu Acordul de Parteneriat si Cooperare. Decizia privind noua calitate a cadrului juridic trebuie sa se bazeze pe evolutiile cooperarii dintre Republica Moldova si UE, in mod special luindu-se in calcul rezultatele implementarii Planului de Actiuni RM-UE.

Pentru atingerea acestui scop, Ministerul Afacerilor Externe a purtat consultari cu majoritatea partenerilor europeni, inclusiv francezi, dialogul intensificandu-se, mai ales, acum, in perioada preluarii Presedintiei Consiliului UE de catre Franta. MAEIE a desemnat un reprezentant permanent pe linga Presedintia franceza a UE, investindu-l cu mandat de consultari formale si informale cu omologii francezi. Astfel, pina la finele anului curent sint preconizate mai multe runde de consultari cu reprezentantii Presedintiei franceze.

Totodata, in aprilie MAEIE a adoptat un plan de cooperare cu Presedintia franceza care include mai multe obiective, printre care: obtinerea sustinerii Frantei pentru adoptarea mandatului pentru Comisia Europeana in vederea initierii negocierilor cu RM asupra unui nou document cadru care va reglementa relatiile moldo-comunitare, obtinerea statutului de membru cu

drepturi depline la Tratatul Comunitatii Energetice (TCE) din Europa de Sud-Est (eventual, pina la finele anului curent), iar in domeniul transporturilor - includerea RM in mandatul de negocieri care va fi eliberat Comisiei Europene pentru negocierea unui Acord in domeniul Transporturilor in Europa de Sud-Est.

Toate subiectele mentionate mai sus au fost discutate in lunile aprilie-mai, cind au avut loc consultari politice moldo-franceze la Paris. In consecinta, pe 8 iulie, la Chisinau s-a desfasurat prima runda de consultari informale cu reprezentantii Comisiei Europene la subiectul viitorului Acord moldo-comunitar, in cadrul carora a fost pregatita agenda pentru reuniunea informala de la Bruxelles din 3 octombrie, ce se va desfasura dupa reuniunea Comitetului de Cooperare RM-UE.

Intrebare: *In procesul de consultari informale cu expertii europeni, Moldova solicita un regim de comert aprofundat cu UE. Care sint beneficiile acestuia?*

Raspuns: Unul din obiectivele Republicii Moldova in relatiile cu UE pe termen mediu il reprezinta semnarea unui Acord Aprofundat si Comprehensiv de Liber Schimb (AACLS), ce constituie o etapa evolutiva superioara in raport cu regimul de Preferinte Comerciale Autonome.

In vederea evaluarii nivelului de pregatire a Republicii Moldova pentru a face fata criteriilor solicitate, Comisia Europeana intentioneaza sa elaboreze un studiu asupra fezabilitatii economice, al impactului economic general si al implicatiilor unui acord liber dintre UE si Republica Moldova. Dupa finalizarea studiului respectiv (estimativ, pe parcursul anului 2009), concluziile acestuia vor servi drept baza pentru un dialog mai concret pe marginea prevederilor Acordului.

Pentru a face fata angajamentelor acestui acord, Moldova va asigura premisele economice necesare, cum ar fi restructurarea si reformarea economica coerenta, modernizarea tehnologica interna, eficienta sistemului legislativ, alte domenii de referinta. Astfel, un eventual Acord Aprofundat si Comprehensiv de Liber Schimb este foarte important pentru Republica Moldova

si ar putea aduce beneficii semnificative tarii noastre intr-un mediu economic adecvat: sporirea bunastarii economice, dezvoltarea si avansarea comertului, atragerea investitiilor.

Intrebare: *Care este pozitia Ministerului de Externe vizavi de recunoasterea de catre Rusia a independentei Osetiei de Sud si Abhaziei? Ce influenta ar putea avea evenimentele din Caucaz asupra solutionarii conflictului transnistrean?*

Raspuns: Republica Moldova urmareste cu atentie evenimentele din regiune, reiterind ferma convingere ca solutionarea tuturor disputelor trebuie realizata exclusiv pe cale politica, la masa de negocieri. Aceasta pozitie este reflectata si in Declaratia Guvernului RM din 29 august in legatura cu situatia din Osetia de Sud si Abhazia, potrivit careia Moldova nu considera ca recunoasterea internationala a celor doua provincii va deveni un factor de stabilizare a situatiei.

Salutam initiativele UE indreptate spre reglementarea situatiei si speram ca Acordul Sarkozy-Medvedev din 6 puncte va fi implementat plinar, in stricta conformitate cu angajamentele asumate de parti. De asemenea, MAEIE sustine recentele intelegeri intre Federatia Rusa si UE, care prevad masuri concrete si termene fixe de realizare in practica a acordului mentionat. Totodata, consideram ca deciziile OSCE si UE de dislocare a observatorilor suplimentari in regiune vor contribui la constituirea unui mecanism international eficient pentru consolidarea stabilitatii si remedierea situatiei post-conflict.

Vorbind de un eventual impact asupra solutionarii conflictului transnistrean, mentionam din capul locului diferenta esentiala a conflictelor din Caucaz de problematica transnistreana. Intre populatia de pe cele doua maluri ale Nistrului nu exista tensiuni interetnice sau religioase, cauza conflictului fiind de natura politica.

Putem spune cu certitudine ca la ora actuala dialogul cu mediatorii si observatorii in procesul de reglementare continua. Intrevederea de la finele lunii august intre Presedintii Republicii Moldova si Federatiei Ruse, recenta decizie a autoritatilor de la Tiraspol de a renunta la

"moratoriu" în dialogul cu Moldova, precum și reuniunea de la Viena în formatul "3+2" (OSCE, Ucraina, Rusia + UE, SUA) din 8 septembrie curent - sunt evoluții care ne inspiră încredere că negocierile politice în formatul "5+2" vor fi reluate în cel mai scurt timp.

Avem o strategie clară de reglementare a conflictului, bazată pe o abordare complexă, "în pachet", a tuturor problemelor legate de conflict - politice, economice, sociale și umanitare. "Propunerile în pachet" prevăd elaborarea și adoptarea unui statut juridic special pentru regiunea transnistreană în baza respectării suveranității și integrității teritoriale a RM, consolidarea statutului de neutralitate și retragerea trupelor străine de pe teritoriul țării, recunoașterea drepturilor de proprietate și oferirea unor garanții sigure pentru populația din regiune.

Intrebare: *Ce evenimente importante pe dimensiunea europeană sunt așteptate pînă la sfîrșitul anului 2008?*

Raspuns: În perioada 23 septembrie - 3 octombrie, vor avea loc mai multe evenimente importante. Printre acestea se numără: reuniunea Subcomitetului Justiție și Afaceri Interne, lansarea Platformei de Cooperare a Parteneriatului de Mobilitate RM-UE, reuniunile Comitetelor de Cooperare RM-UE, a doua rundă de negocieri informale asupra noului Acord juridic RM-UE. În aceeași perioadă se vor desfășura consultări politice cu Italia și Suedia. De asemenea, la Chișinău vor avea loc Summit-ul Șefilor de Stat ai Inițiativei Central-Europene și Reuniunea Ministrilor de Externe din același areal, precum și o serie de reuniuni regionale de divers profil, inclusiv reuniunea Ministrilor Justiției și Afacerilor Interne SEECP, Reuniunea Președinților Curților de Conturi ai statelor participante la SEECP, Reuniunea Ministrilor Sănătății SEECP.

3. Ambasadorul Rusiei în Moldova Pledează pentru Reluarea Negocierilor de Reglementare Transnistreană în Orice Format. Infotag. 16.09.2008.

Valeri Kuzmin, Ambasadorul Extraordinar și Plenipotențiar al Rusiei în R.Moldova, s-a pronunțat, luni seară, la 15 septembrie, în cadrul unei apariții în emisiune directă la postul de televiziune PRO TV-Chișinău, pentru reluarea negocierilor privind reglementarea transnistreană în orice format. El a respins afirmațiile moderatoarei, conform cărora Rusia ar încerca să înlocuiască formatul "5+2" cu unul trilateral, la care să participe Moldova și Transnistria, și conform cărora Rusia ar influența Tiraspolul.

"Acum, orice negocieri sînt inexistente, dar există premise bune pentru rezolvarea conflictului. Noi dorim să profităm de ele, pentru a relua contactele între părți, a discuta măsurile de încredere și a rezolva problemele care s-au acumulat. Dacă doriți, în acest sens noi exercităm influență asupra Transnistriei, în vederea revenirii la masa de negocieri. Mediatorii și observatorii în procesul de tratative sînt mențiți să contribuie la reluarea negocierilor de orice natură. Formatul "5+2" este constructiv, dar a apărut mai tîrziu. Primul a fost formatul "3+2" la care au participat partea moldavă, cea transnistreană și mediatorii - Rusia, Ucraina și OSCE. Acum, orice format care permite inițierea procesului de negocieri, umirea acestuia din "punctul mort" este important.

Dacă vom discuta acum în contradictoriu în privința formatului, aceasta nu va face decît să amîne rezolvarea conflictului pe un termen nedefinit. Rusia, spre deosebire de alți mediatorii și observatorii, depune eforturi pentru reluarea negocierilor", a declarat diplomatul. Kuzmin a apreciat că confruntarea în jurul formatului de negocieri are un caracter speculativ și urmărește tergiversarea procesului de negocieri, că nu Medvedev, Voronin și Smirnov vor fi cei care se vor înțelege, "ei doar vor aproba decizia la care vor ajunge experții și care ulterior, prin intermediul parlamentelor, va fi adusă la cunoștința opiniei publice din Moldova și Transnistria".

Ambasadorul a presupus că acum în reglementarea transnistreană ar putea fi aplicate unele principii incluse, în 2003, în cunoscutul "memorandum Kozak". Abia după rugămințile insistente ale moderatoarei, Valeri Kuzmin a precizat că se referă la structura federativă a

Republicii Moldova și renunțarea la modelul de stat unitar. Totodată, el a ținut să precizeze că "aceste principii fac subiectul discuțiilor și înțelegerilor între părțile implicate în conflict, Moldova și Transnistria, care trebuie să ajungă la compromis de dragul scopului major - reintegrarea țării".

Șeful ambasadei ruse a afirmat că evacuarea armelor și a munițiilor ruse nu este cel mai principal în rezolvarea politică a conflictului transnistrean, că pînă la obținerea înțelegerilor finale asupra statutului regiunii, autoritățile transnistrene "nu doresc ca Rusia să-și scoată munițiile pe care le păstrează în regiune". În replică la afirmațiile moderatoarei, potrivit căreia Rusia nu își îndeplinește angajamentele de evacuare a armelor, asumate la summiturile OSCE din Istanbul și Porto, Kuzmin a declarat că "era vorba nu despre angajamente unilaterale, ci despre unele condiții legate de îndeplinirea Tratatului FACE", tratat privind limitarea armamentelor strategice în Europa pe care "statele occidentale l-au ignorat totalmente".

Referindu-se la proprietățile companiilor ruse de pe teritoriul din stînga Nistrului, achiziționate conform normelor locale, ambasadorul a spus că nu cunoaște nimic despre faptul că R.Moldova nu recunoaște privatizările din Transnistria. În contextul exporturilor vinicole moldovenești către Rusia, Kuzmin a mărturisit că îi plac vinurile moldovenești și că el nu împărtășește nemulțumirile unor colegi din Chișinău privind calitatea vinurilor moldovenești. Diplomatul a anunțat că acum se rezolvă problema cu exporturile de vinuri moldovenești în vrac către Rusia, care, a accentuat el, trebuie controlate riguros, pentru a nu admite livrarea unor vinuri brute necalitative din republică. Întrebat cîți cetățeni ai Rusiei sînt în Moldova, Kuzmin a invocat datele ambasadei ruse, care arată că acest număr se ridică la 120 mii de persoane.

4. Experți Locali Despre Soluționarea Problemei Transnistrene Prin Dialog Direct cu Kremlinul. Info-Prim Neo. 23.09.2008.

Inercarea Chisinaului de a gasi o solutie a problemei transnistrene prin dialog direct cu Kremlinul, ignorand ceilalti participantii in

formatul de negocieri 5+2, creeaza o situatie periculoasa pentru R.Moldova, considera un grup de experti, creat in cadrul proiectului Institutului de Politici Publici (IPP) „Consiliul de experti pentru solutionarea conflictului transnistrean”.

Membrii Consiliului National de Experti (CNE) si-au expus marti, 23 septembrie, viziunea comuna asupra situatiei curente in jurul diferendului transnistrean. Unul dintre scenariile negative prevazute de experti este ca Rusia va propune semnarea unui document inacceptabil pentru Moldova. Dupa un refuz, Rusia ar putea acuza R.Moldova de lipsa de cooperare si incalcarea intelegurilor anterioare pentru ca, dupa alegerile din 2009, Moscova sa recunoasca Transnistria.

„Mimand un dialog cointerestat cu guvernarea de la Chisinau, Kremlinul a subordonat o buna parte din politica externa a R. Moldova, indeosebi in raport cu NATO si GUAM. Rusia si-a pastrat posibilitatea de a continua politica de „expansiune pasiva” in Transnistria si i-a transformat pe ceilalti participantii la formatul de negocieri 5+2 in spectatori pasivi”, se mentioneaza in textul viziunii sintetizate asupra problemei.

CNE considera ca, la moment, nu exista premise pentru atingerea unei solutii rapide si viabile a conflictului din regiunea transnistreana. **Directorul proiectului IPP, Oazu Nantoi**, a declarat ca Federatia Rusa nu a fost vreodata interesata sa accepte propunerea Chisinaului de reglementare a conflictului „in pachet”.

Oazu Nantoi a mentionat ca Federatia Rusa nu a renuntat niciodata la ideea de a crea in locul R. Moldova un nou stat comun (federatie sau confederatie) format din doi subiecti egali, R. Moldova si Transnistria, care va beneficia de un statut special si drept de veto.

Expertii recomanda conducerii R. Moldova sa fie prudenta pentru a evita agravarea situatiei prin antrenarea in scenarii nedorite. Mentinerea conflictului in stare inghetata si a formatului de negocieri 5+2, chiar daca acesta nu ofera perspective optimiste, ar putea constitui un mecanism de protectie pentru R. Moldova.

Directorul executiv IPP, Arcadie Barbarosie, sustine ca autoritatile trebuie sa lucreze mai mult in R.Moldova, si nu la Moscova sau Bruxelles, pentru a face atractiv acest teritoriu pentru cetatenii din Transnistria. „In caz contrar ii vom pierde pentru ca propaganda de la Tiraspol este foarte eficienta”, a spus directorul executiv IPP.

Negocierile in formatul 2+1 si netransparenta procesului de negocieri micșoreaza sansele R. Moldova de a progresa in relatiile cu Uniunea Europeana, a remarcat **Eugen Revenco, directorul Fundatiei moldo-lituaniene „Centrul de Studii ale Integrării Europene”.** Potrivit lui, totodata, este nevoie ca si UE sa se implice mai mult in negocieri. „Daca Federatia Rusia negociaza la nivel de sef de stat, interesul UE este la un nivel mult mai jos. Contam ca UE sa-si regandeasca perspectivele in privinta acestei regiuni”, a mentionat Eugen Revenco.

5. Andrei Stratan: R. Moldova a Solicitat Statutul de Candidat pentru Aderare la UE. Radio Europa Libera. Transcriere APE. 11.09.2008.

Andrei Stratan: Am solicitat ca Republica Moldova, în următoarea perioadă, să beneficieze de o nouă deschidere din partea UE, țărilor membre ale UE, deci nu am solicitat numai semnarea unui Acord de Asociere, dar s-a solicitat, în premieră, ca Republicii Moldova să-i fie acordat statutul de candidat pentru aderarea la UE.

Valentina Ursu: *Nu e prea ambițios?*

Andrei Stratan: Nu e prea ambițios. Aceasta este calea. Este important, în primul rând, pentru noi, pentru țara noastră, pentru cetățenii Republicii Moldova, ca să beneficiem de acele posibilități și să accelerăm procesul de reforme în toate domeniile, interne și cele externe, de cooperare cu instituțiile internaționale.

Valentina Ursu: *Știm ca aceleași aspirații le au vecinii Republicii Moldova, Ucraina. Dar mai cunoaștem și o altă poveste, a Turciei, care de 40 de ani așteaptă aderarea la UE.*

Andrei Stratan: Este o atitudine și o abordare individuală vizavi de fiecare țară aspirantă

pentru aderare la UE. Totul depinde de progresul, totul depinde de succesele care sunt obținute și Tratatul respectiv prevede ca orice țară europeană, când este deja pregătită pentru procesul de aderare, este în drept să prezinte adresarea respectivă și ea să fie examinată și adoptată pozitiv de țările membre ale UE. Deci noi am parcurs prima etapa de aprofundare a relațiilor cu UE și deja UE, finalizând și sistematizând această evoluție a cooperării noastre cu instituțiile europene, este disponibilă să finalizeze procesul de reflecție și să examineze foarte atent și cu o atitudine binevoitoare solicitarea Republicii Moldova la acest subiect.

Valentina Ursu: *Secretarul General NATO, dl Jaap de Hoop Scheffer, a declarat, din câte am înțeles, că respectă neutralitatea Republicii Moldova, dar cum se respectă ea de către NATO această neutralitate, când Moldova mai are, totuși, pe teritoriul său aproape 1400 de militari ruși?*

Andrei Stratan: Este poziția Alianței Nord-Atlantice privind respectarea angajamentului și prevederilor constituționale ale Republicii Moldova privind neutralitatea și este un îndemn foarte și foarte bun pentru partenerii Republicii Moldova să respecte întocmai aceeași prevedere a Constituției Republicii Moldova, precum și prevederile care au fost incluse în concepția securității naționale. Țara noastră este un stat neutru și evident că nu este necesitate de plasare pe teritoriu statului nostru a trupelor militare străine.

Valentina Ursu: *Dar când se vor duce ei?*

Andrei Stratan: Acest lucru se va discuta în cadrul formatului de negocieri “5+2” și, evident, că vor fi puse ca subiect de discuție și subiectele legate de retragerea trupelor militare și munițiilor de pe teritoriul Republicii Moldova.

Valentina Ursu: *Pe fundalul crizei georgiene mai e posibil să spere Chișinăul la o asemenea situație pozitivă?*

Andrei Stratan: Noi nu numai că sperăm, dar și conclucrăm foarte activ cu partenerii din cadrul formatului “5+2” și suntem ferm încrezuți că ne vom apropia de soluționarea și a acestei

probleme. Formatul “5+2” se pregătește pentru întrunire, probabil la începutul lunii octombrie, în cadrul căreia vor fi discutate problemele care s-au acumulat pe parcursul ultimei perioade de timp.

Valentina Ursu: *Este posibilă această trilaterală Chișinău-Tiraspol-Moscova?*

Andrei Stratan: Nu excludem și participarea într-un format trilateral pentru a discuta cu conducerea Federației Ruse și cu Liderii de la Tiraspol subiectele ce prezintă interes pentru Republica Moldova, fiindcă și această întrevvedere va da un răspuns la întrebările care le avem vizavi de dinamica soluționării problemei transnistrene și poziția părților care sunt implicate în procesul de negocieri, anume în formatul “5+2”.

6. Este Statutul de Țară Candidată pentru Aderarea la UE un Obiectiv Realist pentru Moldova? Comentariu de Victor CHIRILĂ, Director Programe APE. Timpul. 19.09.2008.

La 10 septembrie, în discuțiile avute la Bruxelles cu dna Benita Ferrero-Waldner, Comisarul European pentru Relații Externe, ministrul de Externe Andrei Stratan a reiterat dezideratul RM de a negocia un Acord de Asociere cu UE. Mai mult, el a solicitat ca țării noastre să i se acorde statutul de candidat pentru aderarea la UE. În răspuns, dna Ferrero-Waldner l-ar fi asigurat pe șeful diplomației moldave că UE va analiza atent și cu o atitudine binevoitoare solicitările sale.

În opinia ministrului Stratan, doleanțele de mai sus nu sunt deloc “prea ambițioase”, dimpotrivă, el consideră că RM a parcurs deja prima etapă de aprofundare a relațiilor cu UE și, în prezent, UE este gată să treacă la o nouă fază în relațiile sale cu țara noastră. Optimismul afișat de ministrul de Externe este de înțeles, dacă ne gândim la faptul că, până la sfârșitul acestui an, Comisia Europeană ar putea să fie mandatată pentru a demara negocierile cu

RM asupra noului cadru juridic bilateral - în acest caz, Chișinăul trebuie să se poziționeze de pe acum pentru viitoarele tratative cu Bruxellesul. Totodată, nu trebuie să uităm că, începând cu această toamnă, RM va aluneca tot mai mult în plină campanie electorală pentru alegerile parlamentare din 2009 și, prin urmare, electoratul trebuie alimentat cu știri și așteptări pozitive, optimiste și, de ce nu, uneori chiar suprarealiste de pe toate fronturile, inclusiv de pe frontul de Vest.

Nu excludem însă că obiectivele enunțate de dl Stratan fac parte dintr-o tactică a diplomației noastre de a maximaliza mizele, pentru a obține de la UE cedările mult dorite. Aceasta tactică e una logică, dar ea poate avea șanse de izbândă numai dacă tinerii noștri diplomați nu vor uita că arta diplomației constă în a valorifica țintele posibil de atins - desigur, ținând cont de realitățile existente în UE și, mai cu seamă, în RM. De altfel, în februarie 2007, Chișinăul a aplicat aceeași tactică în timpul negocierilor sale cu Bruxellesul asupra Acordului privind facilitarea regimului de vize cu UE. Atunci, Chișinăul a venit la masa negocierilor cu o poziție maximalistă, solicitând UE nici mai mult, nici mai puțin, liberalizarea totală a regimului de vize cu țara noastră. În consecință, prima rundă de negocieri a eșuat lamentabil, Comisia Europeană refuzând să discute acest subiect cu guvernul nostru atâta timp, cât acesta din urmă nu-și va fixa niște obiective realiste, lucru ce s-a și întâmplat în cele din urmă.

Ca și în cazul de mai sus, realitățile actuale nu coincid întocmai cu agenda ambițioasă trasată de diplomația de la Chișinău în vederea aprofundării relațiilor contractuale ale RM cu UE. Realitățile sunt mai degrabă prielnice pentru formularea unei abordări moderat-optimiste, circumspecte și clarvăzătoare. În caz contrar, riscăm să alimentăm cetățenii cu așteptări exagerate și nefondate, care ulterior se pot transforma în deziluzii față de politica noastră de integrare europeană. Cred însă că experiența negocierii Acordului privind facilitarea

regimului de vize cu UE nu a trecut fără ca diplomația noastră să tragă lecțiile de rigoare. Acest lucru poate fi dedus și din modul în care au fost formulate prioritățile de integrare europeană ale RM de către ministrul Andrei Stratan în interviul acordat, la 11 septembrie, pentru Radio *Europa Liberă*. Din cele declarate de dl Stratan, conchidem că prioritatea numărul unu pentru țara noastră ar fi semnarea unui Acord de Asociere cu UE, iar scopul maxim - obținerea statutului de candidat pentru integrarea în UE.

Șansele RM de a încheia un Acord de Asociere cu UE sunt realiste, mai ales, după ce la 9 septembrie UE a confirmat că în 2009 va semna cu Ucraina un asemenea document. De altfel, Chișinăul ar trebui să fie recunoscător diplomației de la Kiev pentru cadoul făcut, căci diplomații ucraineni au realizat ceea ce ar fi urmat să facă ai noștri... Acordul de Asociere pe care Bruxellesul este gata să-l semneze cu Kievul nu oferă, însă, Ucrainei perspectiva integrării în UE, ci doar îi recunoaște aspirațiile europene. Prin parametrii săi, viitorul Acord de Asociere cu Ucraina se încadrează în limitele Politicii Europene de Vecinătate (PEV), și ea lipsită de perspectiva europeană pentru statele beneficiare, printre care se numără și RM. Acum întrebarea este dacă în următorii ani diplomația noastră va reuși ceea ce n-au făcut ucrainenii, și anume, să negocieze un Acord de Asociere ce ar oferi RM o perspectivă clară de integrare, depășind astfel limitele PEV. În mod cert, mult va depinde aici de eficiența și dexteritatea diplomației noastre, însă factorul cel mai important va fi, cu siguranță, disponibilitatea UE de a merge în întâmpinarea obiectivelor ambițioase ale RM.

Disponibilitatea UE este, însă, direct proporțională cu progresele înregistrate de RM în implementarea angajamentelor asumate în Planul de Acțiuni convenit cu UE. În prezent, RM încă mai șchiopătează la capitele precum libertatea mass-media,

independența justiției, combaterea corupției sau asanarea mediului de afaceri, iar, între timp, în capitalele europene apar îngrijorări vizavi de maniera în care (nu) are loc respectarea normelor și practicilor democratice obligatorii pentru desfășurarea corectă a alegerilor din 2009. Disponibilitatea Bruxellesului de a discuta despre eventuala aderare a RM la UE va depinde și de modul cum va derula în următorii ani procesul de reformare instituțională a UE. În prezent, acest proces este în pericol de a fi întârziat ca urmare a respingerii de către Irlanda a Tratatului constituțional de la Lisabona, conceput să eficientizeze activitatea principalelor instituții ale UE: Consiliul UE, Comisia Europeană și Parlamentul European. Or, atâta timp cât soarta Tratatului de la Lisabona va rămâne incertă, UE va continua să rămână refractară față de ideea unei noi extinderi spre Est.

Cât privește șansele RM de a deveni în următorii ani candidată pentru aderarea la UE, aici lucrurile se prezintă mai puțin optimiste. Pornind de la obiectivele urmărite de diplomația noastră, se creează impresia că RM dorește să i se acorde statutul de candidat pentru aderare la UE înainte ca ea să obțină recunoașterea perspectivei sale de integrare europeană de către Bruxelles. După cum și diplomații noștri știu foarte bine, între noțiunea de perspectivă de integrare europeană și cea de stat candidat pentru aderare la UE există o mare diferență de conținut, ele nu sunt nicidecum sinonime. În timp ce recunoașterea perspectivei de integrare europeană echivalează cu o promisiune dată de UE că, într-o zi, țara ar putea deveni membră a Uniunii, obținerea statutului de candidat echivalează cu invitarea respectivei țări să demareze procesul propriu-zis de aderare. De exemplu, UE a recunoscut perspectiva de integrare europeană a Țărilor Baltice în 1995, dar le-a oferit statutul de candidat pentru aderare abia în decembrie 1999, după patru ani de la semnarea Acordurilor Europene de Asociere. La fel, statelor din Balcanii de Vest perspectiva de integrare le-a fost recunoscută încă în 2003, dar până în

prezent doar Croația și Macedonia au reușit să devină țări candidate. Astfel, dacă oficialii de la Chișinău ar analiza cu atenție experiența altor state, ei ar descoperi că statutul de candidat la UE nu se negociază - el se câștigă, se merită. Și se câștigă nu prin retorică, ci prin reforme și acțiuni concrete, chemate să alinieze statul și cetățenii săi la valorile, normele, practicile și politicile UE.

<http://europa.timpul.md/Article.asp?idIssue=181&idRubric=2169&idArticle=5529>

7. Politicieni Europeni Despre Șansele unei Noi Extinderi spre Est a UE. Timpul. 19.09.2008.

Deputatul european Marianne Mikko, copreședintă a Comitetului de Cooperare parlamentară RM-UE, va propune Comisiei Europene să încheie cu RM un acord ce ar prevedea aderarea la UE, pentru a da un semnal clar despre posibilitatea aderării, pe viitor, la această comunitate. Despre aceasta Mikko a anunțat la ședința extraordinară a Delegației pentru Moldova a Parlamentului European din cadrul Comitetului de Cooperare parlamentară RM-UE, desfășurată la Bruxelles. Ea a mai subliniat că între UE și RM trebuie să fie anulat regimul de vize și a atras atenția asupra necesității respectării de către Rusia a obligațiilor privind retragerea prezenței militare din RM.

Până nu va fi adoptat Tratatul de la Lisabona, UE nu va mai putea fi extinsă, a afirmat la începutul acestei săptămâni **Șeful diplomației belgiene, Karel De Gucht**. Prin această afirmație, ministrul belgian al Afacerilor Externe subliniază faptul că nici Ucraina, nici Croația, nici Turcia nu pot intra deocamdată în UE, deși anumite structuri încearcă să promoveze ideea necesității unei noi extinderi. Motivul pentru care Karel De Gucht face această afirmație e unul cât se poate de simplu: "Uniunea nu mai are capacitate de absorbție. Am ajuns la limită. Uitați-vă la ultimele venit, România și Bulgaria. Comisia a emis foarte multe avertismente în ceea ce le privește. Câteva fonduri destinate Bulgariei au fost suspendate. Este înțelept să primești țări

care nu îndeplinesc toate criteriile?", a întrebat ministrul belgian.

<http://europa.timpul.md/Article.asp?idIssue=181&idRubric=2169&idArticle=5529>

8. Evenimentele din Georgia: Adevăr și Pseudoadevăr. Analză de Laimonas TALAT-KELPSA, Secretarul MAE al Lituaniei. Timpul. 19.09.2008.

Recentele evenimente din Georgia au avut o largă rezonanță internațională. Lituania nu este o excepție, evenimentele din această țară mică din Caucazul de Sud reamintindu-le multor oameni de ceea ce s-a întâmplat la noi la 13 ianuarie: aceleași tancuri, același limbaj urât și aceeași desconsiderare față de dreptul internațional. Astăzi în Lituania auzim încurajări pentru "a fi ascultate ambele părți": probabil, aceasta ne va face să evaluăm mai bine situația și să identificăm adevărul obiectiv. Aceeași metodă a fost aplicată după 13 ianuarie - și atunci mai exista un al doilea "adevăr", care afirma că francitiorii naționaliști lituanieni își împușcau intenționat, din spate, conaționalii, că oamenii se aruncau singuri sub tancuri etc. Au fost produse chiar și dovezi pentru a confirma asemenea afirmații. În acel moment, a existat suficientă rațiune pentru a evalua situația adecvat, evitându-se implicarea în discuții inutile despre cine e vinovatul sau inițiatorul; acum însă mecanismul de analiză și evaluare funcționează fără încetare - cel puțin, aceasta este impresia pe care o lasă lectura site-urilor mass-media lituaniene. Firește că s-a produs o schimbare radicală a situației. Acum 18 ani, opinia publică în Lituania era modelată, în cea mai mare parte, de evenimentele ce aveau loc, nu de comentariile presei. De-a lungul acestor 18 ani, progresul Lituaniei spre o societate postmodernă a fost remarcabil și spațiul virtual din mica noastră țară s-a extins până la un asemenea nivel, încât uneori nici noi nu putem distinge realitatea de ceea ce presupunem a fi realitate. Asemenea manifestări ale lumii virtuale pot fi observate în cronicile din ultimele săptămâni, dedicate evenimentelor din Georgia; un exemplu îl constituie afirmația că "georgienii au început primii". Atât Lituania, cât și presa internațională s-au agățat de această declarație, deși trebuia să se analizeze în profunzime cazul și să se asculte

ambele părți. Din păcate, versiunea prezentată de Rusia amintește vechiul disc propagandist, care nu oferă posibilitatea de a verifica presupunerile - până în prezent, observatorii internaționali au fost împiedicați să intre pe teritoriul Osetiei de Sud.

Evenimentele din Georgia ridică întrebări care necesită un pic de voință și efort pentru a afla răspunsul. De exemplu, este oare posibil ca într-un interval de câteva zile să fie mobilizate câteva mii de trupe, aviația, artileria grea și flota, ca mai apoi să fie deschise două (!) fronturi și să fie lansate 3000 de tancuri pentru a "pune capăt agresiunii" a doar - conform celui mai rău scenariu posibil - 200 de tancuri georgiene? Și dacă asemenea planuri de "apărare" au fost pregătite la sediul central militar al Rusiei în prealabil, către cine, de fapt, erau orientate acestea? Georgienii își vor aminti că, la mijlocul anului trecut, Rusia și-a anunțat retragerea din Tratatul cu privire la Forțele Armate Convenționale în Europa, ca mai apoi să-și sporească brusc cantitatea de armament în Caucazul de Nord. În februarie 2008, Rusia a început să repare drumul dintre Daghestan și Georgia, care a fost închis în 2006, conform hotărârii Rusiei, după impunerea unui embargo comercial; în iunie Rusia s-a concentrat asupra căii ferate care leagă Georgia și Abhazia. De ce ar fi trebuit militarii să repare infrastructura care nu este utilizată? În luna iulie, Rusia a organizat manevre militare în Caucazul de Nord, "Caucaz 2008", cu participarea a 8000 de militari. Scopul oficial declarat al manevrelor a fost pregătirea operațiunilor de menținere a păcii.

Nu este oare straniu că, doar o lună mai târziu, aceeași formulare a fost prezentă în discursurile generalilor ruși referitor la evenimentele din Georgia?.. Și cum au putut sutele de unități de echipament rusesc să se ivească de această parte a tunelului Roki în dimineața zilei de 8 august, dacă echipamentul blindat se poate mișca de-a lungul tunelului doar în rând, unul după altul, și cu o viteză limitată? Și de ce principalele forțe armate georgiene se mai aflau încă în vestul țării, în Senaki, dacă, după cum susțin generalii ruși, georgienii au planificat din timp "agresiunea" pe scară largă împotriva Osetiei de Sud, care se află în cealaltă parte a teritoriului acestei țări?

Așadar, pentru a stabili cine sunt instigatorii și cine sunt cei care trebuie să se apere, este foarte important să vedem întregul context și să respectăm legile internaționale stabilite. În rezoluția ONU nr. 3314 din 1974, "Definiția Agresiunii", veți găsi următoarele șapte caracteristici calificate drept act de agresiune: (a) invazia teritoriului unui stat de către forțele armate ale altui stat; (b) bombardarea teritoriului unui stat de către forțele armate ale altui stat; (c) blocarea porturilor sau a coastelor unui stat de către forțele armate ale altui stat; (d) un atac de către forțele armate ale unui stat, pe cale terestră, maritimă sau asupra forțelor aeriene; sau ale celor maritime și a flotei altui stat (e) folosirea forțelor armate ale unui stat, care se află pe teritoriul altui stat, cu acordul acestuia, în contradicție cu condițiile prevăzute în acord, sau orice extensiune a prezenței lor într-un asemenea teritoriu, peste durata termenului acordului; (f) acțiunea unui stat de a-și pune la dispoziție teritoriul său altui stat, spre a fi utilizat de către acesta din urmă pentru comiterea unui act de agresiune împotriva unui al treilea stat și (g) trimiterea de către sau din partea unui stat a bandelor armate, grupurilor armate, trupelor neregulate sau mercenarilor, pentru desfășurarea acțiunilor forțelor armate împotriva altui stat. Niciuna dintre caracteristicile enumerate mai sus nu sunt aplicate în ceea ce privește acțiunile Georgiei, în special, dacă recunoaștem că statul Osetia de Sud n-a existat nici la 8 august 2008, nu există nici astăzi. Totodată, este dificil să negăm, în conformitate cu șase caracteristici din cele șapte enumerate mai devreme, că acțiunile Rusiei contra Georgiei puteau fi calificate drept altceva decât un act de agresiune.

Un alt document important - Articolul 39 al Cartei Națiunilor Unite-susține că Consiliul de Securitate al ONU determină faptul agresiunii și decide ce măsuri vor trebui luate. Fiind membru permanent al Consiliului de Securitate al ONU, Rusia are drepturi excepționale de a se adresa altor membri ai Consiliului și de a le cere să evalueze acțiunile unei părți terțe și să dea sancțiuni pentru începerea acțiunilor. Oricum ceea ce s-a întâmplat în noaptea din 8 august în Osetia de Sud și mai ales anterior nu s-a discutat la Consiliul de Securitate al ONU, OSCE sau

CSI. Rusia a luat decizia de a acționa unilateral și aceasta nu doar că violează principiile multilaterale declarate de către această țară, dar totodată știrbește autoritatea ONU.

Când încearcă să se justifice, Rusia aduce exemplul provinciei Kosovo: atunci Occidentul a procedat în mod similar, prin urmare, de ce acum Rusia este condamnată? Din nefericire pentru vecinii noștri, a fost precedentul Kosovo, când Vestul a făcut orice pentru a proteja autoritatea ONU. Înainte de intervenția NATO, problema Kosovo a fost discutată, nu o dată, la Consiliul de Securitate al ONU și au fost adoptate rezoluțiile nr. 1160 și 1199, în care se menționa posibilitatea întreprinderii “măsurilor adiționale”, în cazul în care autoritățile Iugoslaviei nu vor înceta acțiunile de violență împotriva cetățenilor săi (!). Vă amintiți când a fost discutată ultima dată situația Osetiei de Sud la Consiliul de Securitate al ONU?.. În ajunul operațiunilor NATO, Consiliul de Securitate al ONU a recunoscut faptul că situația umanitară în Kosovo era critică - 230.000 de refugiați -, iar acțiunile autorităților din Iugoslavia au fost recunoscute de procurorii Tribunalului pentru crime în Iugoslavia (numiți de către Consiliul de Securitate al ONU!) și evaluate ca fiind “sub incidența mandatului Tribunalului”. Mari îngrijorări au fost exprimate de OSCE și Misiunile de Observare ale UE (pe atunci - Comunitatea Europeană) care activau în Kosovo anterior operațiunilor NATO. Ce punct critic, însă, a atins situația în Osetia de Sud la 8 august? Singurul fapt ce apare în prim-plan este că viața în Osetia se normaliza în ultimii doi ani, datorită efortului depus de guvernul Georgiei. Școlile și infrastructurile erau în proces de renovare și a fost deschis cinematograful. Procesul era activ susținut de UE și OSCE; guvernul lituanian făcea, de asemenea, parte din grupul celor care participau în relansarea sistemului de aprovizionare cu apă în Tșinvali. Este foarte probabil că a atins un punct critic toleranța guvernului georgian, căci, în pofida efortului acestuia, guvernul Osetiei de Sud continua să provoace conflicte prin eliberarea pașapoartelor cu cetățenia unui stat străin și prin organizarea de referendumuri, prin intermediul cărora toate propunerile sugerate erau, adicătelea, susținute de 99% de alegători. Răbdarea se epuizează și la cei peste 200.000 de

refugiați din Abhazia și Osetia de Sud, cărora guvernele teritoriilor separatiste nu le permit să revină acasă. Cu toate acestea, eforturile Georgiei de a pune în discuție această problemă la Consiliul de Securitate al ONU au fost blocate de... Rusia.

Scopul operațiunilor NATO în Kosovo a fost prevenirea unei catastrofe umanitare, nu independența Kosovo. Trebuie menționat faptul că NATO nu a luat decizia în mod unilateral, ci a urmat acordul mutual al 19 țări. Această operațiune, privită pur formal, putea fi desfășurată fără mandatul ONU, deoarece nici Iugoslavia și nici NATO nu erau membre ale ONU. Cu toate acestea, după încheierea operațiunii NATO, au fost întreprinse toate eforturile posibile pentru a aduce problema în aria competenței Consiliului de Securitate al ONU. În ziua următoare a fost adoptată rezoluția nr. 1244, conform căreia administrarea Kosovo a fost transmisă Națiunilor Unite (nu NATO, SUA ori, să zicem, Albaniei), confirmându-se încă o dată că provincia Kosovo rămâne în cadrul teritoriului Iugoslaviei și că viitorul său statut va fi determinat de negocierile ulterioare. A fost nevoie de aproape zece ani pentru a găsi o metodă legală de soluționare a conflictului și pentru a adopta, probabil, singura decizie posibilă - recunoașterea independenței Kosovo. Ce scopuri, însă, urmărea armata rusă în Georgia dacă, după semnarea acordului de încetare a focului, Rusia nu numai că a blocat rezoluția Consiliului de Securitate al Națiunilor Unite, ci și a recunoscut rapid și unilateral independența Osetiei de Sud și a Abhaziei? Ați auzit în ultimii zece ani ceva despre negocieri de pace dintre Georgia și regiunile separatiste, moderate de Națiunile Unite?

Autoritățile ruse fac apel în mod insistent la comunitatea internațională pentru ca să-i “înțeleagă” poziția. Problema este că, dacă încercăm să privim din perspectiva unui european modern ce respectă dreptul internațional și instituțiile internaționale, acțiunile Rusiei sunt practic imposibil de înțeles prin prisma bunului-simț. Aceste acțiuni contravin nu doar regulamentelor legale internaționale, dar și declarațiilor și legilor naționale ale Rusiei. În acest context de nerespectare a legii și de neadevăr, propunerea

președintelui rus de a crea o “nouă arhitectură de securitate europeană” sună amenințător. Prin urmare, trebuie să căutăm adevărul, bazându-ne pe valorile simple și clare pentru toți și nu ascultând rațiuni de tip “silovik”.
<http://europa.timpul.md/Article.asp?idIssue=181&idRubric=2164&idArticle=5530>

9. Cooperarea Republicii Moldova în Cadrul GUAM Este Lipsită de Credibilitate. Analiză de Victor CHIRILĂ. APE. 24.09.2008.

De facto, GUAM a fost creată în mai 1996 în contextul discuțiilor în cadrul OSCE referitor la implementarea Tratatului privind Forțele Armate Convenționale în Europa (FACE), precum și a negocierilor privind versiunea adaptată a Tratatului FACE, semnat în 1999, la Istanbul. Inițiativa formării Grupului GUAM, compus din Georgia, Ucraina, Azerbaidjan și Moldova a aparținut Viceministrului de Externe al Azerbaidjanului Araz Azimov. Inițiativa acestuia nu ar fi prins rădăcini, însă, dacă toate cele patru țări nu ar fi împărțit un pachet de interese strategice comune, și anume:

- Respectarea de către Rusia a angajamentelor sale de reducere a forțelor armate convenționale în Europa, asumate prin Tratatul FACE;
- Coordonarea pozițiilor lor în contextul negocierii versiunii adaptate a Tratatului FACE;
- Respectarea și consolidarea suveranității, independenței și integrității lor;
- Coordonarea pozițiilor lor cu privire la soluționarea conflictelor înghețate în cadrul organizațiilor internaționale (Consiliul Europei, Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE), Organizației Națiunilor Unite (ONU);
- Asigurarea securității lor energetice și economice, prin dezvoltarea unor coridoare alternative de transport ce ar lega Europa de Caucaz și Asia Centrală, ocolind Federația Rusă. În acest sens, mari speranțe au fost investite de statele GUAM în proiectul Uniunii Europene (UE) – Coridorul de

Transport Europa-Caucaz- Asia Centrală (TRACECA)², prin care se urmărea relansarea, în variantă modernă, a vestitului „Drum al Mătăsii”, ce a legat în Evul Mediu Europa de Asia.

În același timp, agenda nedeclarată, a majorității statelor GUAM a fost crearea unui pol de contrapondere pentru Rusia în cadrul Comunității Statelor Independente (CSI), precum și conturarea unui centru de gravitație cu aspirații pro-occidentale în spațiul post-sovietic. De asemenea, un detaliu important ce trebuie luat în calcul, este faptul că toate cele patru state fondatoare au refuzat să facă parte din Tratatul CSI cu privire la Securitatea Colectivă³.

Asocierea Republicii Moldova la Grupul GUAM a fost determinată, mai întâi de toate, de considerente politice, în particular, de necesitatea ca poziția Chișinăului să fie auzită și luată în calcul la masa negocierilor privind versiunea adaptată a Tratatului FACE, precum și de imperativul contrabalansării influenței Federației Ruse în procesul de soluționare a problemei transnistrene.

Cât n-ar părea de paradoxal pentru unii politicieni de la Chișinău, dar calculele economice au jucat un rol secundar în constituirea GUAM și, mai ales, în adeziunea Republicii Moldova la acest for regional. Rațiunile economice nu au fost hotărâtoare în convingerea Chișinăului de utilitatea practică a GUAM. Realitățile comercial-economice ne vorbesc de la sine. În 1997, anul oficializării Grupului GUAM, exporturile Republicii Moldova în Azerbaidjan au constituit 0,17%, în Georgia 0,44%, iar în Ucraina 5,6% din totalul exporturilor sale. Și la capitolul importuri situația nu se deosebea prea mult. Importurile Republicii Moldova în Azerbaidjan, Georgia și Ucraina au constituit 0,30%, 0,02% și, respectiv, 18% din totalul importurilor efectuate de țara noastră în anul 1997.

De asemenea, unii politicieni din Republica Moldova înclină să creadă că proiectul TRACECA patronat și încurajat de UE s-a numărat, inclusiv, printre rațiunile creării

² <http://www.traceca-org.org/default.php?l=en>

³ Vladimir Socor, „GUAM Summit: A New Lease on Life (Parte 1)”,
http://jamestown.org/edm/article.php?volume_id=407&issue_id=3304&article_id=2369620

GUAM. Această ipoteză este, de asemenea, puțin verosimilă, dacă ne gândim la faptul că în anul 1997 TRACECA era mai mult o idee în dezbatere de cât un proiect structurat ce s-ar fi bucurat de un sprijin financiar și logistic din partea potențialilor mari investitori internaționali. Dealtfel, acest lucru nu s-a întâmplat nici până în prezent. Abia după un an de la constituirea Grupului GUAM, mai precis la 8 septembrie 1998, la Bacu, are loc semnarea Acordului Multilateral în domeniului Transportului Internațional cu privire la dezvoltarea Coridorului de Transport Europa-Caucaz-Asia Centrală, ce constituie piatra de temelie a proiectului TRACECA conceput să reînvie în variantă modernă renumitul drum istoric al mătăsii.

Decizia Republicii Moldova de a adera la Grupul GUAM nu are la originea sa nici ideea semnării unui eventual Acord de Liber Schimb între statele membre. După cum am arătat mai sus, în anul constituirii GUAM, schimburile comerciale ale Republicii Moldova cu Azerbaidjan și Georgia erau înfime pentru a putea motiva la acea etapă crearea unei zone de comerț liber cu respectivele state. În același timp, în anul 1997, relațiile comercial-economice moldo-ucrainene beneficiau deja de un Acord de Liber Schimb semnat între Chișinău și Kiev la 29 august 1995.

Dimensiunea politică a dominat din start cooperarea între membrii GUAM. Tot de la bun început, și factorul rusesc a jucat un rol important în interpretarea rațiunii de a fi a GUAM de către oficialii moldoveni. Factorii de decizie de la Chișinău au fost întotdeauna conștienți de nemulțumirea Moscovei față de apariția pe teritoriul post-sovietic a unei noi asociații politice regionale cu aspirații pro-occidentale și, pe deasupra, percepută la Kremlin ca fiind îndreptată împotriva intereselor Rusiei în regiune. De aceea, nu este de loc întâmplător faptul că autoritățile moldovene au interpretat și continuă să interpreteze GUAM-ul ca reprezentând o asociație regională motivată în primul și în primul rând de imperativul dezvoltării și aprofundării cooperării economice între membrii săi. În acest mod, Chișinăul a sperat să menajeze și atenueze susceptibilitățile Federației Ruse vizavi de participarea sa la cooperarea politică în cadrul GUAM.

Spre deosebire, însă, de ex-Președintele Republicii Moldova, dl Petru Lucinschi, actualul

Președinte, dl Vladimir Voronin, a diminuat aproape în permanență și în ciuda evidențelor caracterul politic al GUAM, urmărind, în acest fel, să calmeze aspiritățile Moscovei. Totodată, Președintele Vladimir Voronin a exagerat intenționat rolul economic al GUAM, ceea ce îi permitea să critice ulterior pe aceasta din urmă pentru insuccesele sale pe tărâmul cooperării economice.

Criticile aduse la adresa GUAM de către Președintele Vladimir Voronin fac, însă, abstracție de deficiențele structurale ale organizației. În consecință, se creează impresia că ele sunt verbalizate nu pentru a găsi soluții la problemele cu care se confruntă GUAM, ci, în primul rând, pentru a argumenta poziția confuză și nedorința Republicii Moldova de a se implica activ în derularea proiectelor GUAM, evident, pentru a nu supăra Moscova, unde, după cum consideră Președintele Voronin, se află cheia soluționării politice a problemei transnistrene. Cert este, însă, că nici Președintele Vladimir Voronin, precum și nici restul factorilor de decizie de la Chișinău nu realizează că de ineficiența cooperării în cadrul GUAM este de vină și însuși Chișinăul, care începând cu primăvara lui 2001 și până în prezent s-a remarcat, în mare parte, printr-o politică ambiguă, pasivă și imprevizibilă în raport cu GUAM. De fapt, retorica și acțiunile Republicii Moldova cu privire la GUAM suferă de câteva carențe majore ce se repercutează negativ atât asupra imaginii Chișinăului de partener previzibil, precum și asupra randamentului cooperării politice și economice în cadrul GUAM.

În primul rând, angajamentul Republicii Moldova față de GUAM a fost și continuă să fie alterat de factorul rusesc. Spre deosebire de perioada 1997 – 2000, începând cu anul 2001 factorul rusesc este mult mai pronunțat în deciziile și acțiunile țării noastre legate de GUAM. Din 2001 și până în prezent, viziunea Președintelui Vladimir Voronin față de GUAM a rămas practic neschimbată. Elementele definitorii ale politicii Republicii Moldova vizavi de GUAM, în perioada 2001 – 2008, au fost formulate încă în ajunul Summitului GUAM de la Ialta din 6-7 iunie 2001⁴, și anume:

⁴ <http://www.azi.md./news?ID=1717>

- Republica Moldova se opune transformării GUAM-ului într-un instrument de speculații politice⁵;
- GUAM a apărut pe o bază contradictorie, cu un subtext politic foarte confuz;
- Republica Moldova este dispusă să participe numai la proiectele cu caracter economic și nu are interes pentru proiectele politice;
- Instituționalizarea GUAM fără a se elabora proiecte economice eficiente nu are sens;
- GUAM nu ar trebui să slăbească rolul și importanța Comunității Statelor Independente (CSI), ci, dimpotrivă, să le consolideze.

În al doilea rând, Republica Moldova nu a avut niciodată o strategie coerentă de dezvoltare a cooperării economice în cadrul GUAM. Chișinăul oficial s-a arătat mereu nemulțumit de rezultatele cooperării economice a GUAM. Atitudinea sa critică este, însă, puțin credibilă în condițiile în care Republica Moldova a dat dovadă de inconsistență și lipsă de voință politică în vederea înlăturării impedimentelor existente în calea impulsivării cooperării economice. De exemplu, în iunie 2001, Președintele Vladimir Voronin declară că GUAM prezintă interes pentru Republica Moldova, mai ales, în contextul restabilirii renumitului drum comercial al mătăsii, care în viziunea sa ar mări considerabil veniturile statelor membre GUAM. Pentru a pune în practică acest obiectiv, la Summitul GUAM de la Ialta din 19-20 iunie 2002, Republica Moldova semnează Acordul privind crearea Zonei de Comerț Liber între statele GUAM. Cu aceeași ocazie, Președintele Vladimir Voronin ține să declare, însă, că Republica Moldova nu beneficiază de un suport practic pe seama apartenenței sale la GUAM, mai mult decât atât, în viziunea sa „întregul complex al problemelor economice, sociale și culturale, care azi sunt pe ordinea de zi a GUAM-ului, își găsesc o dezvoltare nu mai puțin completă și de

perspectivă în programele ce se desfășoară deja în cadrul CSI⁶. Totodată, fiind „extrem de interesată” în impulsivarea cooperării economice între statele membre ale GUAM, Republica Moldova a târăgănat timp de trei ani ratificarea Acordului privind crearea Zonei de Comerț Liber semnat în iunie 2002⁷.

De asemenea, dorința Republicii Moldova de a ameliora cooperarea economică a GUAM a fost pusă la îndoială și de întârzierea procesului de instituționalizare a GUAM, condiție esențială pentru eficientizarea acestei organizații regionale. La Summitul GUAM de la Ialta din 2001, Președintele Vladimir Voronin a semnat Carta GUAM, document chemat să instituționalizeze cooperarea în cadrul GUAM. Și din nou, ca și în cazul Acordului privind crearea Zonei de Comerț Liber, Parlamentul Republicii Moldova ratifică Carta GUAM doar la 14 aprilie 2005, deci după abea patru ani de la semnarea ei.

La Summitul GUAM de la Chișinău, din 22 aprilie 2005, Președintele Vladimir Voronin reiterează interesul strategic al Republicii Moldova pentru promovarea cooperării energetice în cadrul organizației. Acest interes declarat este, însă, contrazis de fapte, precum ar fi absența Președintelui Vladimir Voronin de la Summitul Energetic de la Kiev din 22-23 mai 2008, unde Președinții Ucrainei, Azerbaidjanului, Georgiei, Poloniei, Lituaniei, Letoniei și Estoniei au aprobat conceptul creării *Spațiului de Tranzit al Energiei Marea Caspică – Marea Neagră – Marea Baltică*. De asemenea, Președintele Vladimir Voronin a lipsit de la Summitul GUAM de la Bacu din 2007 și Batumi din 2008, unde au fost discutate elaborarea unor proiecte comune în domeniul asigurării securității energetice.

Toate aceste momente, trezesc, desigur, multe semne de întrebare vizavi de sinceritatea discursului și credibilitatea angajamentului Republicii Moldova în raport cu GUAM. Or, având în vedere inconsistența și inconsecvența de care a dat dovadă, până în prezent, Chișinăul, atât pe dimensiunea politică, cât și pe cea economică a cooperării în interiorul GUAM, este și mai lesne de înțeles de ce Republica

⁵ Pentru a evita supărarea Moscovei, în ajunul Summitului de la Ialta din 6-7 iunie 2001, Președintele Vladimir Voronin a propus ca Federația Rusă să fie invitată în calitate de observator la reuniunea Șefilor de Stat ai GUAM, propunerea n-a fost, însă, susținută de restul statelor membre.

⁶ <http://www.azi.md/news?ID=19979>

⁷ Acordul a fost ratificat de Parlamentul Republicii Moldova în ajunul Summitului GUAM de la Chișinău, din 22 aprilie 2005.

Moldova a rămas în afara proiectului Odesa – Brody – Plotk, conductă prin care ar urma să fie transportat în UE, ocolind Rusia, petrol extras din Azerbaidjan și Kazahstan. Mai mult decât atât, supărarea Chișinăului pentru neconectarea țării noastre la respectivul proiect apare și mai lipsită de sens.

În al treilea rând, participarea Republicii Moldova la activitățile GUAM nu a beneficiat, din partea guvernării de la Chișinău, de o voință politică clară și un angajament ferm și constant în favoarea aprofundării cooperării în interiorul GUAM. Criticile recurente și, în particular, angajamentul șovăitor al Republicii Moldova în raport cu GUAM au dat naștere la speculații frecvente privind iminenta ieșire a Republicii Moldova din componența GUAM. Așa a fost în perioada 2001 – 2003, când participarea Președintelui Vladimir Voronin la Summitul GUAM din 2001 și 2002, ambele la Ialta, erau precedate de declarații dure cu privire la caracterul și perspectivele GUAM.⁸ De asemenea, și în 2003, Președintele Vladimir Voronin a refuzat să participe la Summitul GUAM de la Ialta, pentru a nu prelua Președinția acestei organizații regionale. În acest fel, Chișinăul a evitat să supere din nou aceeași Moscova, care se angajase, la solicitarea conducerii de la moldovene, să negocieze o soluție politică între Tiraspol și Chișinău pe la spatele Occidentului.

Începând cu anul 2006, Chișinăul se află din nou într-o permanentă cursă contracronometru de a convinge Moscova să accepte pachetul său de propuneri privind soluționarea problemei transnistrene⁹. Întâmplător sau nu, dar anume începând cu anul 2006, asistăm la o nouă deteriorare a poziției Chișinăului vizavi de GUAM, care, în cele din urmă, a dus la sfârșitul

⁸ <http://www.azi.md/news?ID=1717> și

<http://www.azi.md/news?ID=19962>

⁹ Până în prezent pachetul de propuneri nu a fost făcut oficial public de către autoritățile moldovene. Totuși, se cunoaște că printre elementele principale ale pachetului se numără retragerea trupelor ruse de pe teritoriul Republicii Moldova în schimbul asumării de către țara noastră a statutului de stat permanent neutru, acordarea unei autonomii largi regiunii transnistrene, participarea reprezentanților din Transnistria la activitatea instituțiilor centrale, precum și recunoașterea proprietăților agenților economici din Federația Rusă în regiunea transnistreană.

scurtei perioade de activizare a participării Republicii Moldova în cadrul GUAM, ce a durat din a doua jumătate a anului 2004 și până în primăvara anului 2006. Urmărind să flexibilizeze poziția Moscovei față de pachetul de propuneri al Chișinăului, Președintele Vladimir Voronin recurge din nou la criticile aspre aduse GUAM-ului în perioada 2001-2003. Cea mai tranșantă dintre ele a fost formulată la 11 martie 2008, în interviul acordat ziarului moscovit „Kommersant Daily”, unde fiind întrebat despre participarea Republicii Moldova la GUAM, Președintele Vladimir Voronin a afirmat că *„De la prezența în orice organizație trebuie să fie un real folos, dacă acestea nu există, nu există nici interesul de a face parte din organizație. GUAM-ul are perspective sumbre”*.¹⁰ În același timp, Președintele Vladimir Voronin a revenit la practica ignorării Summitelor GUAM. El nu a participat la Summitul GUAM de la Bacu, de la 19 iunie 2007, sub pretextul participării la Consiliul de Cooperare Republica Moldova – UE, ce s-a desfășurat la 20 iunie 2007. În schimb, la Summitul de la Bacu, Republica Moldova a fost reprezentată de Prim-Ministrul Vasile Tarlev, care, conform stipulărilor Acordului de Parteneriat și Cooperare cu UE, ar fi trebuit să conducă delegația țării noastre la Consiliul de Cooperare de la Bruxelles. Președintele Vladimir Voronin a ignorat, apoi, Summitul GUAM de la Vilnius, din 10 octombrie 2007, organizat cu ocazia celei de a 10-ea aniversări de la crearea GUAM. De asemenea, dânsul a neglijat și Summitul GUAM de la Batumi, din 1 iulie 2008, de această dată, mandatându-l în locul său pe Ministrul de Interne Valentin Mejiński, decizie ce a trezit nedumerire în rândul omologilor săi din cadrul organizației. Ratificarea întâziată a unor înțelegeri importante pentru buna funcționare a GUAM, precum Carta GUAM – semnată la 20 iulie 2002, a Acordului privind crearea Zonei de Comerț Liber – semnat la 20 iulie 2002, sau a Statutului Provizoriu a Oficiului Informațional GUAM de la Kiev – semnat la 20 iulie 2002, sunt alte câteva momente ce scot în evidență adevărata amploare a participării și contribuției Republicii Moldova la transformarea GUAM-ului într-o organizație

¹⁰ <http://info-prim.md/?a=10&nD=2008/03/11&ay=13649>

eficientă și viabilă¹¹. Dealtfel, ratificarea documentelor de mai sus, precum și adeziunea Republicii Moldova la Declarația GUAM de la Chișinău din aprilie 2005, nu s-a datorat unei transformări de substanță survenită în poziția Guvernării de la Chișinău față de GUAM, ci, mai curând, a fost produsul unei schimbări conjuncturale și temporale de optică, determinată de rațiuni de politică internă și externă. Atitudinea pro-GUAM manifestată de Chișinău în perioada 2004 – 2006, trebuie privită prin prisma epopeei Memorandumului Kozak din 2003, al cărui eșec a înrăutățit relațiile Republicii Moldova cu Federația Rusă, dar a și nemulțumit SUA și UE care s-au pomenit trișate de Republica Moldova, care a negociat în secret cu Moscova. Or, fiind amenințată de o posibilă izolare internațională, în special, în în ajunul alegerilor parlamentare din 2005, Guvernarea de la Chișinău a reorientat brusc spre Vest vectorul politicii sale externe, iar, în consecință, dimensiunea GUAM a devenit peste noapte o prioritate în acest nou context politic.

În prezent, iarăși suntem în pargul unei noi campanii electorale pentru alegerile parlamentare din 2009 și, din nou, nu putem exclude că dimensiunea GUAM ar putea să revină în atenția Guvernării de la Chișinău. Totuși, atâta timp cât politica externă a Republicii Moldova va oscila în funcție de ciclurile electorale, iar deficiențele structurale ale politicii sale față de GUAM nu vor fi depășite, o eventuală nouă încălzire a relațiilor Republicii Moldova cu GUAM va fi lipsită și, de acum încolo, de credibilitate în ochii partenerilor săi.

¹¹ Toate cele 3 documente menționate mai sus au fost ratificate de Parlamentul Republicii Moldova la 14 aprilie 2005, deci după trei și, respectiv, patru ani de la semnarea lor, în ajunul Summitului GUAM de la Chișinău, din 22 aprilie 2005.